

TNO-rapport

TNO 2022 P11746

**Achtergrondrapport Periodiek Overzicht
Inwonerparticipatie Energietransitie in de Fysieke
Leefomgeving – de eerste meting**Radarweg 60
1043 NT Amsterdamwww.tno.nl

T +31 88 866 50 10

Datum	November 2022
Auteur(s)	Anika Batenburg en Geerte Paradies
Aantal pagina's	73
Aantal bijlagen	1
Opdrachtgever	Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Projectnaam	Kennisprogramma Burgerparticipatie Energietransitie in de Fysieke Leefomgeving
Projectnummer	060.52011

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van TNO.

Indien dit rapport in opdracht werd uitgebracht, wordt voor de rechten en verplichtingen van opdrachtgever en opdrachtnemer verwezen naar de Algemene Voorwaarden voor opdrachten aan TNO, dan wel de betreffende terzake tussen de partijen gesloten overeenkomst.

Het ter inzage geven van het TNO-rapport aan direct belanghebbenden is toegestaan.

© 2022 TNO

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Doelen	3
1.3	Leeswijzer	4
2	Methode	5
2.1	Ontwikkeling van de vragenlijst	5
2.2	Opzet van de vragenlijst	6
2.3	Procedure & Respons	7
2.4	Data-analyse	8
3	Resultaten	9
3.1	Beschrijving van de steekproef	9
3.2	Is er participatiebeleid geborgd?	11
3.3	Het aantal fte beschikbaar voor het organiseren van inwonerparticipatie	13
3.4	Successen bij het organiseren van inwonerparticipatie	15
3.5	Knelpunten bij het organiseren van inwonerparticipatie	17
3.6	Ondersteuningsbehoeften vanuit de gemeenten	20
3.7	Fasen sinds de vaststelling van RES 1.0	24
3.8	Toegepaste inwonerparticipatie	25
3.9	Wie heeft de participatie georganiseerd	27
3.10	Discussiepunten tijdens inwonerparticipatie	28
3.11	Is de inbreng van inwoners gebruikt?	30
3.12	Achtergrondkenmerken van projectontwikkeling	32
4	Geleerde lessen	39
4.1	Verspreiding van de vragenlijst	39
4.2	Structuur van de vragenlijst	39
	Bijlage(n)	
	A De vragenlijst	

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

1.1.1 *Inwonerparticipatie bij de energietransitie*

Met het nationale Klimaatakkoord (2019) en de Regionale Energiestrategieën (RES) is inwonerparticipatie binnen de energietransitie in de leefomgeving in een stroomversnelling gekomen. Het gegeven dat overheden door het hele land gelijktijdig energietransitie-plannen maken zorgt voor nieuwe maatschappelijke aandacht en discussie. Bovendien worden op veel plaatsen in Nederland nieuwe projecten voor zonneweides en windparken ontwikkeld. Bewoners worden op veel verschillende momenten en manieren betrokken bij deze trajecten.

Dat inwonerparticipatie in de energietransitie in een stroomversnelling is geraakt, betekent ook dat er in de praktijk veel geleerd wordt en dat er tegelijkertijd vragen leven over hoe participatie het beste ingericht kan worden. Er bestaat dan ook een wens vanuit EZK, BZK, NP RES, IPO en VNG om overzicht te krijgen over de bestaande kennis, kennislacunes op te vullen en de kennis op een toegankelijke en bruikbare manier beschikbaar te maken voor de uitvoerders van participatietrajecten. Om deze reden is begin 2022 door TNO, in samenwerking met de genoemde partijen, een start gemaakt met Kennisprogramma Inwonerparticipatie Energietransitie in de Fysieke Leefomgeving.

1.1.2 *Het Periodiek Overzicht*

Een belangrijke stap bij het vullen van kennislacunes is om inzicht te krijgen in 1) wat er al gebeurt op het gebied van inwonerparticipatie tijdens de verschillende fasen van een traject en 2) welke behoeften er zijn onder gemeenten, onder andere aan specifieke kennis over inwonerparticipatie. Hoewel veel onderzoek plaatsvindt naar inwonerparticipatie in de energietransitie in de fysieke leefomgeving, ontbreekt een systematisch overzicht van wat er gebeurt in de praktijk. Met het Periodiek Overzicht willen we hier verandering in brengen.

1.1.3 *Dit rapport*

In dit rapport beschrijven we de ontwikkeling, opzet en uitkomsten van een vragenlijst onder gemeenten. Dit is eerste keer dat er data zijn verzameld voor het Periodiek Overzicht. De verwachting is dat deze meting herhaald wordt in een nog nader te bepalen frequentie, afhankelijk van onder andere de uiteindelijke waarde van de uitkomsten en de belasting die het legt op gemeenten.

Dit rapport vormt achtergrondinformatie bij een samenvattingsdocument waarin de belangrijkste bevindingen zijn beschreven en worden geduid. We geven in dit rapport daarom minimale duiding en trekken geen conclusies.

1.2 Doelen

De doelen van het Periodiek Overzicht zijn om periodiek een landelijk overzicht te geven van:

1. Wat er gebeurt op het gebied van **inwonerparticipatie** voor zonne- en windparken en het elektriciteitsnetwerk sinds de vaststelling van RES 1.0 (medio 2021).
2. De **ondersteuningsbehoeften** van gemeenten betreft het organiseren van inwonerparticipatie bij trajecten voor de ontwikkeling van zonne- en windparken en de bijbehorende uitbreiding van de elektriciteitsinfrastructuur.

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 *Methoden* bestaat uit een toelichting van de onderzoeksmethode, inclusief meer uitleg over de opzet van de vragenlijst en informatie over de data-analyse. Hoofdstuk 3 *Resultaten* bevat de resultaten van het onderzoek. In deel 3.1 *Beschrijving van de steekproef* staan de kenmerken van de steekproef weergegeven en wordt de (natuurlijke) uitval toegelicht. In deel 3.2 tot en met 3.6 staan de resultaten die betrekking hebben op de behoeften van gemeenten. Paragraaf 3.7 t/m 3.11 gaan over de inwonerparticipatie-activiteiten per fase. Aangezien we per fase aan gemeenten hebben gevraagd of er inwonerparticipatie heeft plaatsgevonden, hebben we bij de projectontwikkeling-fases extra achtergrondinformatie uitgevraagd. Dit staat in 3.12 *Achtergrondkenmerken van projectontwikkeling*. Denk hierbij aan kenmerken, zoals de omvang van het project en de afstand tot de bebouwde kom. In deel 4 noemen we geleerde lessen die we willen meenemen naar een volgende meting. Bijlage 1 bevat de volledige vragenlijst die is uitgezet onder gemeenten.

2 Methode

Dit hoofdstuk bevat een beschrijving van de ontwikkeling van de vragenlijst, hoe deze is uitgezet onder gemeenten, hoe de vragenlijst is opgebouwd en hoe de analyses zijn uitgevoerd.

2.1 Ontwikkeling van de vragenlijst

2.1.1 *Inhoud en afstemming*

Samen met de werkgroep (bestaande uit EZK, BZK, NP RES, IPO en VNG) is bepaald welke inzichten we willen ophalen met het Periodiek Overzicht. Zoals genoemd in de inleiding zijn deze: 1) inzicht in welke mate bewoners betrokken zijn bij trajecten binnen de Regionale Energiestrategieën (RES) om tot zonne- en/of windparken te komen, en 2) inzicht in de behoeften van gemeenten rond inwonerparticipatie. Op basis van deze beoogde inzichten hebben we vragen ontwikkeld. Om gemeenten niet te belasten met een te lange vragenlijst, hebben we in samenspraak met de werkgroep besloten om vragen over welke doelgroepen zijn benaderd en bereikt niet op te nemen. De antwoorden op deze vragen droegen naar onze inschatting minder bij aan de twee hoofdvragen die we wilden beantwoorden en kregen hierdoor minder prioriteit.

De keuze voor een vragenlijst voor de invulling van het Periodiek Overzicht kwam tot stand door de vaststelling dat de informatie die we hiervoor nodig zouden hebben niet vanuit bestaande bronnen verzameld kan worden. Daarnaast is er de wens om een zo compleet beeld te geven waardoor een vragenlijst meer geschikt is dan bijvoorbeeld interviews.

Naast afstemming met de gehele werkgroep is er afstemming geweest met NP RES. Er is afgesproken dat NP RES data verzamelt onder regio's (middels een vragenlijst genaamd 'de')Quick Scan) en dat TNO data verzamelt onder gemeenten. Er is daarnaast afgesproken dat beide vragenlijsten op hetzelfde moment, via NP RES, verspreid zullen worden om te laten zien dat het niet twee verschillende initiatieven zijn, maar dat deze op elkaar zijn afgestemd. Tenslotte is met PBL afgesproken dat zij voor hun monitor RES 1.5¹ gebruik maken van de resultaten van het Periodiek Overzicht. Deze monitor heeft als doel het inzichtgeven in de voortgang van de regionale energie strategieën breder dan op het gebied van inwonerparticipatie.

2.1.2 *Structuur*

Betreffende de structuur van de vragenlijst hebben we twee verschillende aanpakken overwogen 1) een aanpak waarbij we een gemeente vragen welke inwonerparticipatie heeft plaatsgevonden, om vervolgens in te gaan op hoe deze participatie er uit zag en 2) een aanpak waarbij we een gemeente vragen met welke fasen en besluiten zij bezig zijn geweest, om vervolgens te vragen of hier inwonerparticipatie heeft plaatsgevonden en hoe deze er uit zag. We hebben gekozen voor de tweede aanpak omdat we ook geïnteresseerd zijn in bij welke fasen of besluiten er (nog) geen burgerparticipatie heeft plaatsgevonden.

¹ Zie <https://www.pbl.nl/publicaties/monitor-res-1.0> voor een eerdere versie van deze monitor.

Vanwege de focus op inwonerparticipatie bij besluiten en besluitvorming hebben we er voor gekozen om bij projectontwikkeling te vragen welke besluiten aan de orde zijn gekomen. Vervolgens hebben we gevraagd bij welk besluit inwonerparticipatie heeft plaatsgevonden en hoe deze participatie er uit zag.

2.1.3 *Populatie*

We hebben ervoor gekozen om gemeenten te bevragen omdat we verwachtten dat zij het meest weten over welke participatie heeft plaatsgevonden. Het proces van de RES'en is aan het verschuiven van de regio naar de gemeente: van regionale keuzes naar keuzes voor een gemeente. Hierdoor zijn gemeenten steeds meer betrokken bij de participatie. We hebben onder andere daarom aan de vragenlijst een vraag toegevoegd om te onderzoeken wie de participatie organiseert. Hieruit bleek dat het inderdaad meestal de gemeente is, zeker in de beginfase voor het ontwikkelen van zon- en windparken waarbij het bepalen visie, beleid en zoekgebieden nog een belangrijke stap zijn.. Ook konden gemeenten bij sommige vragen de antwoordoptie kiezen: *“Dit is niet bekend bij ons als gemeente, omdat een andere partij de inwonerparticipatie organiseerde of organiseert”*. Gemeenten hebben in sommige gevallen deze antwoordoptie gekozen.

2.1.4 *Testen van de vragenlijst*

Om te controleren of de vragen voldoende aansluiten bij de ervaringen van de gemeenten, hebben we de vragenlijst getest onder drie gemeenten. We lieten de deelnemers de vragenlijst invullen terwijl deze persoon hardop nadacht over de vragen en antwoordmogelijkheden. Een vierde gemeente heeft schriftelijk feedback gegeven. Indien nodig hebben we de vragen en antwoordmogelijkheden aangepast.

Een punt waarop gemeenten van mening verschilden is de vraag waarbij we in kaart wilden brengen met welke fasen gemeenten bezig zijn. De fasen waar we uiteindelijk voor hebben gekozen zijn weergegeven onder: Opzet van de vragenlijst. Gemeenten verschilden in de terminologie die zij gebruikten (randvoorwaarden of uitnodigingskader) waardoor zij zich niet altijd herkenden in de fasen. Ook verschilden zij in of ze fasen als aparte fasen behandelden of er twee in één keer doorliepen met bewoners. Tenslotte verschilden gemeenten in hun aanpak. Sommige gemeenten doorlopen bijvoorbeeld de fase van zoekgebieden naar locaties aanwijzen naar ontwikkeling, andere gemeenten schrijven na het vaststellen van zoekgebieden een tender uit waar partijen op kunnen reageren en geven bepaalde randvoorwaarden mee (waaronder locatieafwegingen). We hebben deze verschillen zo goed mogelijk meegenomen in de uiteindelijke lijst met fasen door bijvoorbeeld verschillende terminologie te benoemen en “zoekgebieden verder uitwerken” en “randvoorwaarden ontwikkelen” samen te nemen in één fase zie paragraaf 2.2 bullet “c”.

2.2 **Opzet van de vragenlijst**

Het grootste deel van de vragenlijst bestond uit gesloten vragen, maar er zijn ook een aantal open vragen toegevoegd ter verdieping of verduidelijking. Gemeenten werden niet verplicht om alle vragen te beantwoorden. We hebben hiervoor gekozen zodat deelnemers heen en terug kunnen gaan in de vragenlijst. Dit is bijvoorbeeld handig wanneer een gemeente bepaalde informatie bij verschillende personen moeten ophalen.

De vragenlijst voor de gemeenten bestond uit twee onderdelen:

1. Successen, knelpunten en ondersteuningsbehoeften

Dit onderdeel omvatte vragen over het algemene participatiebeleid voor wind- en zonneparken, het aantal fte dat beschikbaar is voor het organiseren van de inwonerparticipatie, wat er wel en niet goed gaat en waarom, en aan welke ondersteuning de gemeente behoefte heeft.

2. Fasen en participatie-activiteiten

Dit deel was tweeledig en bestond uit vragen over 1) de fasen die sinds de vaststelling van RES 1.0 binnen de gemeenten lopen en 2) de daarbij toegepaste inwonerparticipatie. Bij de ontwikkeling van wind- en zonneparken bestaan er verschillende besluiten waarbij inwoners kunnen worden betrokken, namelijk:

- a. Zoekgebieden vaststellen (vaak in regionaal verband)
- b. Gemeentelijke visie of beleidsontwikkeling voor duurzame energie
- c. Zoekgebieden verder uitwerken en randvoorwaarden (uitnodigingskader) ontwikkelen voor projectontwikkeling en/of het uitzetten van een (maatschappelijke) tender
- d. Locatie(s) voor opwek van duurzame energie vaststellen binnen de gemeente
- e. Selectie van initiatieven/projecten (in het geval er een tender is uitgeschreven)
- f. Projectontwikkeling windenergie
- g. Projectontwikkeling zonne-energie
- h. Projectontwikkeling infrastructuur voor elektriciteitstransport.

Gemeenten konden meerdere fasen aanvinken. Per fase is uitgevraagd of er inwonerparticipatie heeft plaatsgevonden, wie dit heeft georganiseerd, over welke onderwerpen er veel discussie is geweest, en of de inbreng van burgers is meegenomen in het besluit.

Door de complexiteit van de vragenlijst, er is voor het gebruiksgemak veel gebruik gemaakt van routing. Door de vele routing moest er een aparte vragenlijst gemaakt worden voor de projectontwikkeling. Dit was dus een beperking in de software. Voor deze vragenlijst over de projectontwikkeling kregen gemeenten een aparte link. Bij de projectontwikkeling van windenergie, zonne-energie, en infrastructuur voor elektriciteitstransport kregen gemeenten de mogelijkheid om informatie te geven over maximaal drie projecten. Er is gekozen om het bij maximaal drie projecten te houden, omdat anders de vragenlijst te lang werd.

In Bijlage 1 staat de complete vragenlijst.

2.3 Procedure & Respons

De online vragenlijst stond van 25 april tot en met 29 juni 2022 open voor invulling. Het verzoek tot invullen van de vragenlijst, inclusief vragenlijstlink en de inloggegevens zijn vanaf 25 april verspreid via NP RES. NP RES heeft via hun vijf accounthouders, die contact onderhouden met ieder een deel van de regio's in Nederland, het verzoek naar de regio's gestuurd. Van de regio's hebben vervolgens 22 (van de 30) regio's het verzoek doorgestuurd naar de gemeentes binnen hun regio.

Er hebben 104 van de 345 gemeenten deelgenomen aan het onderzoek. Deze gemeenten komen uit 17 van de 30 RES-regio's. De representativiteit van de steekproef staat beschreven in Hoofdstuk 2.1 *Beschrijving van de steekproef*.

Van deze 104 gemeenten missen we echter af en toe data bij een aantal vragen. Dat komt ten eerste omdat de vragenlijst uit twee delen bestond waar gemeenten apart aan mee konden doen en deze achteraf zijn samengevoegd (voor meer uitleg zie 2.2 opzet van de vragenlijst). Deel 1 is ingevuld door 100 gemeenten en deel 2 door 89 gemeenten. Na het samenvoegen hebben we data van 104 unieke gemeenten. Deze data zijn soms incompleet omdat een gemeente maar één van de twee vragenlijsten heeft ingevuld. Ten tweede was het niet verplicht om alle vragen te beantwoorden, waardoor gemeenten bij een aantal vragen geen antwoord hebben gegeven.

2.4 Data-analyse

De kwantitatieve data zijn geanalyseerd met R Studio (dit is open-source software voor data science). De open antwoorden zijn handmatig gecodeerd.

De data die is opgehaald middels de vragenlijst is met R gekoppeld aan CBS-data om informatie over inwonersaantallen en omgevingsadressen dichtheid (i.e., stedelijkheid) toe te voegen. Dit hebben we gedaan om de representativiteit van de deelgenomen gemeenten te checken. Ook hebben we de CBS data gebruikt om bij een aantal vragen (de vragen over het aantal fte beschikbaar voor het organiseren van inwonerparticipatie, de ervaren successen en knelpunten, en de ondersteuningsbehoeften), een aantal dwarsdoorsnedes gemaakt om een vergelijkingen te maken tussen gemeenten op basis van:

1. *Inwoneraantallen* (tot 20.000 inwoners vs. 20.000 tot 50.000 inwoners vs. 50.000 inwoners of meer);
2. *Stedelijkheid* bepaald door de omgevingsadressendichtheid (niet stedelijk: minder dan 500 adressen per km² vs. weinig stedelijk: 500 tot 1000 adressen per km² vs. matig t/m zeer stedelijk: 1000 adressen per km² of meer).

We hebben de grootte van de gemeenten meegenomen, omdat we verwachtten dat dit van invloed zou kunnen zijn op de successen, knelpunten en behoeften. Grotere gemeenten hebben immers vaak meer budget, maar hebben ook meer bewoners te bedienen. De mate van stedelijkheid zou ook van invloed kunnen zijn op de ervaren successen, knelpunten en behoeften omdat er in minder stedelijke gebieden over het algemeen meer plaats is voor wind- en zonneparken.

Voor bovenstaande driedelingen hebben we de definities van het CBS aangehouden (bijv. "niet stedelijk"), waarbij we omwille van de beperkte steekproefgrootte een aantal categorieën hebben samengevoegd. De groepen zouden anders te weinig gemeenten bevatten om uitspraken over te doen. Bij de grootte van de gemeente hebben we te maken met een kleine groep, namelijk: 50.000 inwoners of meer (n=17). Ook bij de stedelijkheid bestaat één kleinere groep, namelijk "niet stedelijk" (n=14). Deze groepen zijn een stuk kleiner dan de andere twee groepen. Daarom moeten we voorzichtig zijn met het trekken van conclusies over deze groepen.

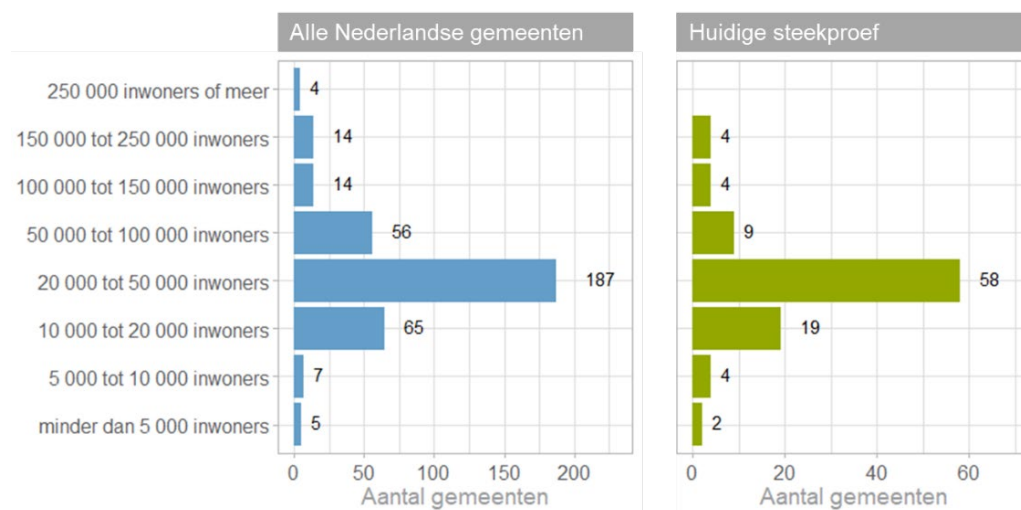
3 Resultaten

3.1 Beschrijving van de steekproef

3.1.1 Steekproefkenmerken in vergelijking met de Nederlandse populatie

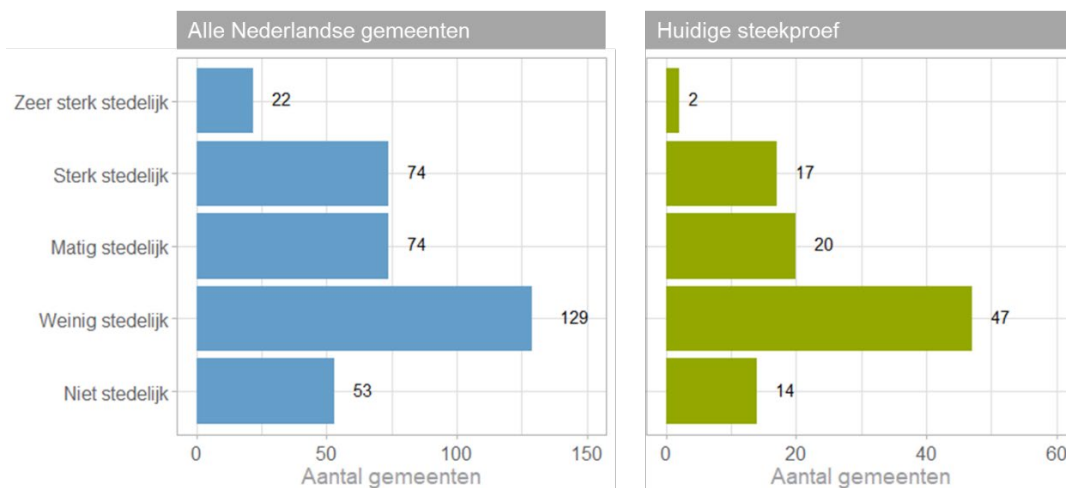
De steekproef heeft een representatieve spreiding als het gaat om grootte van de gemeente en stedelijkheid. Echter, de vier grote steden zitten niet in de steekproef, en de geografische spreiding is niet dekkend.

Figuur 3.1 laat zien hoe Nederlandse gemeenten van elkaar verschillen op basis van het inwoneraantal. Daarnaast is te zien hoe deze inwoneraantallen verschillen tussen de gemeenten die onderdeel zijn van de huidige steekproef (i.e., de 100 gemeenten die deelnamen aan dit onderzoek). De groep 50.000 tot 100.000 inwoners is relatief klein ten opzichte van deze groep als onderdeel van de populatie (i.e., alle Nederlandse gemeenten).

Figuur 3.1 Kenmerken steekproef vs. Nederlandse populatie: het inwonersaantal

Figuur 3.2 geeft inzicht in de mate van stedelijkheid van de gemeenten in de huidige steekproef t.o.v. de populatie. Ook hier is te zien dat deze verdelingen aardig overeenkomen.

Figuur 3.2 Kenmerken steekproef vs. Nederlandse populatie: de mate van stedelijkheid

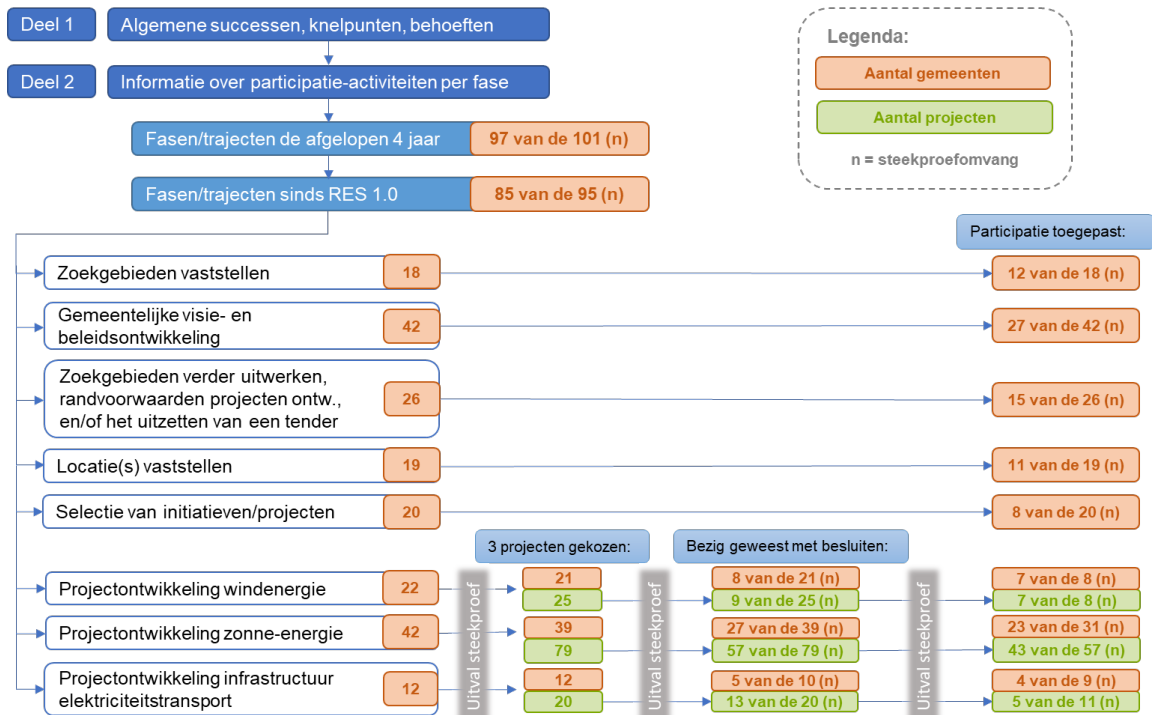
3.1.2 (Natuurlijke) uitval van de steekproef

Zoals in 2.3 is beschreven, bestond de vragenlijst uit twee delen. In het eerste deel hebben we de gemeenten gevraagd wat over het algemeen de successen, knelpunten en ondersteuningsbehoeften zijn. Dit deel kon door alle deelnemende gemeenten worden ingevuld (er bestonden geen afhankelijkheden van andere vragen). De vragen waren echter niet verplicht, dus bij een aantal vragen is de n iets lager dan 100. In het tweede deel van de vragenlijst hangen vervolgvragen af van de antwoorden die gemeenten hebben gegeven. Figuur 3.3 geeft inzicht in hoe de (natuurlijke) uitval van de steekproef heeft plaatsgevonden.

In het tweede deel van de vragenlijst werd gevraagd met welke fasen de gemeenten de afgelopen 4 jaar bezig zijn geweest. Deze vraag is ingevuld door 101 gemeenten waarvan 97 gemeenten hebben aangegeven dat ze met één of meerdere fasen bezig zijn geweest. Vervolgens is uitgevraagd met welk(e) fasen de gemeente is bezig geweest sinds de vaststelling van RES 1.0. Deze vraag is door 95 gemeenten beantwoord en 85 gemeenten hebben aangegeven dat ze met één of meerdere fasen bezig zijn geweest. Dit is weergegeven linksboven in Figuur 3.3.

Daaronder is in Figuur 3.3 te zien hoeveel gemeenten met de verschillende fasen bezig zijn geweest. Per aangegeven fase is vervolgens uitgevraagd of er participatie-activiteiten hebben plaatsgevonden (zie rechts in Figuur 3.3: “participatie toegepast”).

Bij de fase projectontwikkeling van zonne-energie, windenergie en de infrastructuur voor het elektriciteitstransport, hebben we gemeenten de kans gegeven om maximaal drie projecten uit te lichten. Zo is in de figuur bijvoorbeeld te zien dat 21 gemeenten in totaal 25 windprojecten hebben opgegeven. Per project is uitgevraagd of er in dat project bepaalde besluiten aan de orde zijn geweest (wijziging bestemmingsplan, vergunningsverlening, vaststellen ontwerp, of financiële participatie). Indien een gemeente heeft aangegeven dat zij met één van deze besluiten bezig zijn geweest, dan is er doorgevraagd naar welke inwonerp participatie-activiteiten er zijn toegepast.

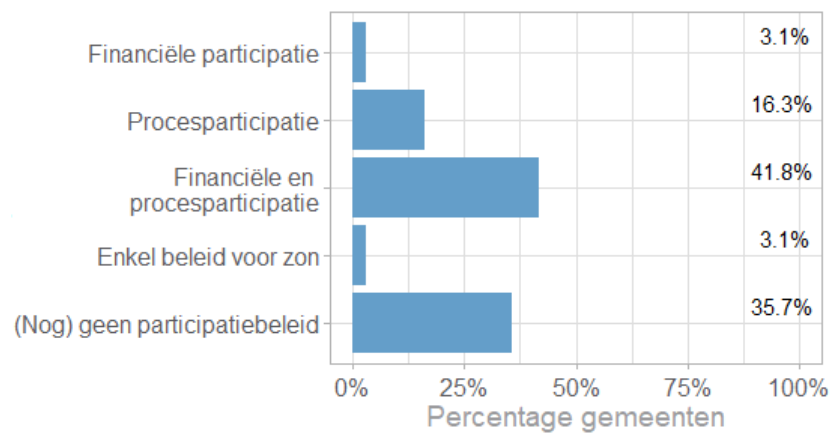

Figuur 3.3 Schematische weergave van het verloop van de vragenlijst en de (natuurlijke) uitval

In bovenstaand schema verstaan we onder 'participatie toegepast' de methoden: *inspreken* (anders dan via de gemeenteraad), *consulteren/radplegen*, *meebeslissen* en *coproduceren/samenwerken*. *Informeren* hebben we als aparte categorie opgenomen. Zie ook Figuur 3.21 en Figuur 3.22 in Hoofdstuk 3.8.

3.2 Is er participatiebeleid geborgd?

Gemeenten is gevraagd of er participatiebeleid geborgd is voor zon en wind. Figuur 3.4 laat zien dat bij 42% van de gemeenten, beleid voor financiële en procesparticipatie is geborgd. Bij 16% is er enkel procesparticipatie geborgd, en bij 3% van de gemeenten enkel financiële participatie.

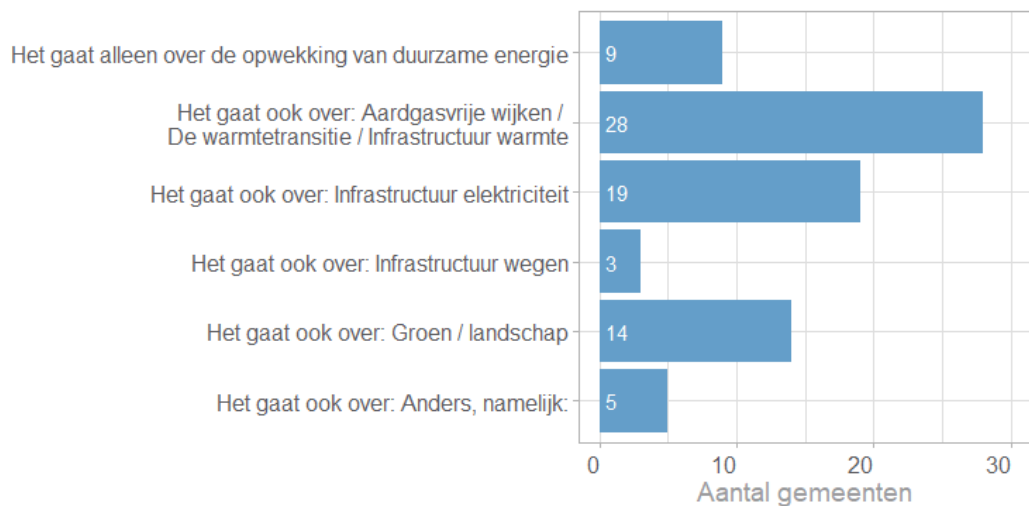

Figuur 3.4 Antwoorden op de vraag: "Is er in beleid geborgd dat er inwonerparticipatie plaatsvindt voor de ontwikkeling van wind- en zonneparken?" (n=98 gemeenten)

Bij 36% van de gemeenten is er (nog) geen participatiebeleid geborgd. We weten hierbij niet waarom er geen participatiebeleid is. Dit kan zijn omdat een gemeente er nog niet aan toegekomen is, of omdat de gemeente geen wind- of zonneparken (meer) verwacht. De open antwoorden bij de 'Anders, namelijk:' optie lieten inderdaad zien dat er een groep gemeenten is waarbij het participatiebeleid nog in ontwikkeling is of waarbij het niet van toepassing is omdat er in deze gemeente geen zon- en windparken (meer bij) komen. Deze gemeenten hebben we daarom toegevoegd aan de categorie '(Nog) geen participatiebeleid'. Daarnaast hebben twee gemeenten bij de 'Anders, namelijk:' optie aangegeven dat er alleen proces- en financiële participatie is voor zon (en niet voor wind), en één gemeente doet alleen aan procesparticipatie bij zon (niet voor wind). Deze hebben we gecategoriseerd als 'Enkel beleid voor zon'.

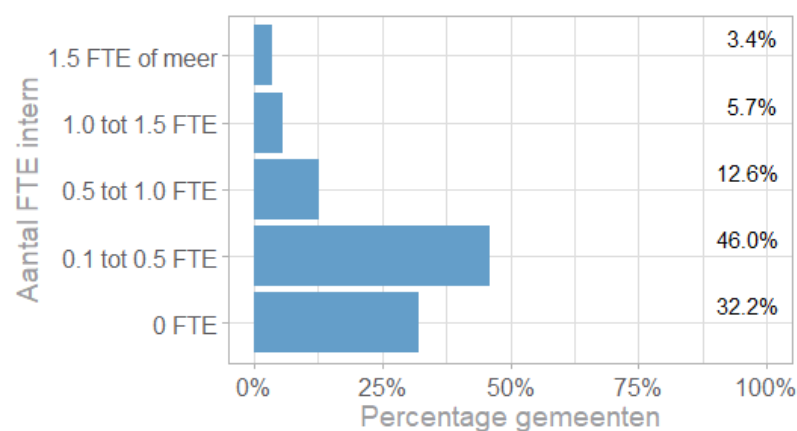
3.2.1 Afkadering van de visie- of beleidsontwikkeling

Indien gemeenten hebben aangegeven dat zij met visie- of beleidsontwikkeling zijn bezig geweest, is uitgevraagd of dit alleen ging over de opwekking van duurzame energie of ook andere opgaven (zie Figuur 3.5). Een groot deel van de gemeenten geeft aan dat de visie- en beleidsontwikkeling ook gaat over de warmtetransitie en de infrastructuur van de opgewekte elektriciteit. Bij 'anders, namelijk:' (n=5) geven gemeenten aan dat zij ook bezig zijn geweest met: alle lokale energie-opgaven uit het Klimaatakkoord: Elektriciteit, Gebouwde omgeving, Industrie, Mobiliteit en Landbouw; de visie op energielandschappen; energiebesparing; alle beleidsvelden die tot de omgevingsvisie behoren; en: maatschappelijk verduurzaming, circulaire economie, mobiliteit, het tegengaan van voedselverspilling, zelf groenten kweken, en klimaat adaptatie. Sommige gemeenten pakken de visie- of beleidsontwikkeling dus nog meer integraal aan.

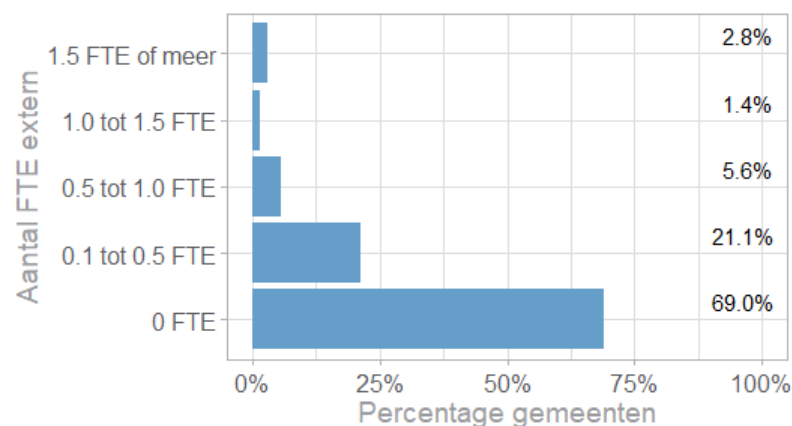
Figuur 3.5 Antwoorden op de vraag: "Gaat deze visie- of beleidsontwikkeling alleen over de opwekking van duurzame energie? Of worden er ook andere opgaven betrokken? (Meerdere antwoorden mogelijk)" (n=42 gemeenten)

3.3 Het aantal fte beschikbaar voor het organiseren van inwonerparticipatie

Figuur 3.6 Antwoorden op de vraag: “Hoeveel fte is er binnen de gemeenteorganisatie beschikbaar voor inwonerparticipatie voor de energietransitie (wind en zon)?” (n=87² gemeenten)

Het valt op dat het grootste deel van de gemeenten minder dan 0,5 fte intern beschikbaar heeft voor het organiseren van inwonerparticipatie bij zon en wind.

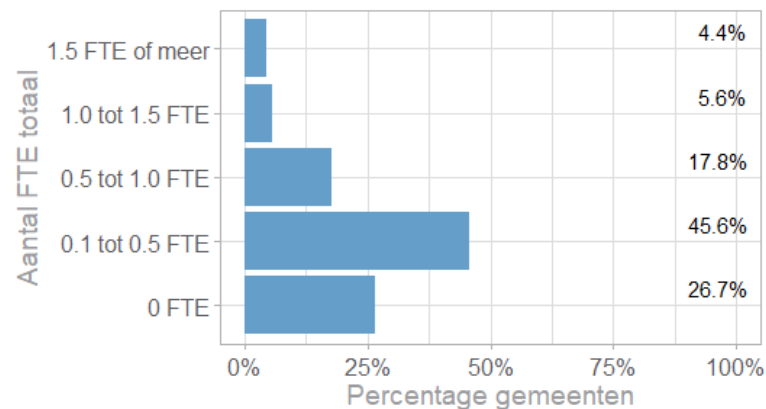
Figuur 3.7 Antwoorden op de vraag: “Hoeveel fte is er ingehuurd van buiten de gemeenteorganisatie voor inwonerparticipatie voor de energietransitie (wind en zon)?” (n=71¹ gemeenten)

Figuur 3.7 laat zien dat het grootste deel van de gemeenten (bijna 70%) geen externen inhuurt om de inwonerparticipatie bij zon en wind te organiseren.

Een aantal gemeenten heeft aangegeven dat zij fte beschikbaar hebben voor het organiseren van inwonerparticipatie, ondanks dat zij de afgelopen 4 jaar niet met zon- en wind trajecten bezig zijn geweest (i.e., twee gemeenten hebben in totaal 0,5 tot 1 fte beschikbaar, en twee gemeenten 1 tot 1,5 fte)

² Een aantal gemeenten heeft deze vraag niet ingevuld. Wanneer er geen cijfer was ingevuld, hebben we deze niet meegenomen in de analyse.

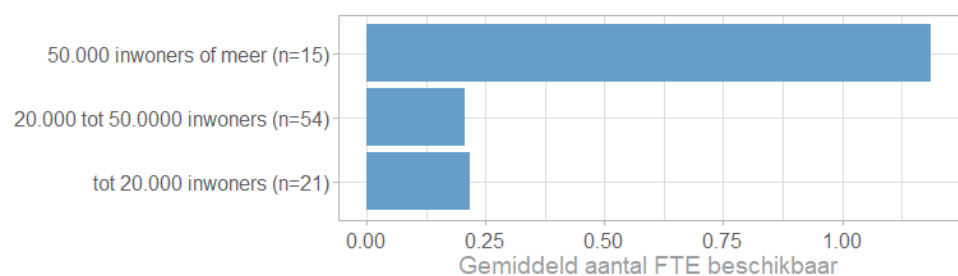
De data laten zien dat een gebrek aan interne fte's voor het organiseren van inwonerparticipatie niet worden gecompenseerd door het inhuren van externe krachten of partijen om de inwonerparticipatie te organiseren. We zien eerder dat de fte's gelijk oplopen: indien er intern weinig fte's beschikbaar zijn, zijn deze ook niet extern beschikbaar.

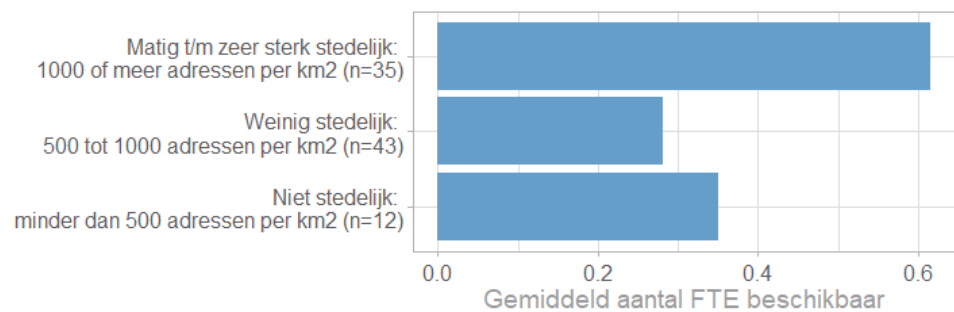
Figuur 3.8 Het totaal aantal fte's beschikbaar voor het organiseren van inwonerparticipatie (wind en zonne-energie), voor deze grafiek hebben we het aantal interne en externe fte's bij elkaar opgeteld (n=90 gemeenten)

Voor Figuur 3.8 hebben we het aantal interne en externe beschikbare fte's opgeteld per gemeente. Ongeveer 27% van de gemeenten hebben geen fte's beschikbaar om de inwonerparticipatie te organiseren. Bijna de helft van de gemeenten heeft 0,1 tot 0,5 fte beschikbaar.

Voor Figuur 3.9 en Figuur 3.10 hebben we een dwarsdoorsnede gemaakt op basis van de grootte van de gemeente en de mate van stedelijkheid. Deze grafieken laten zien dat de meer stedelijke gemeenten en gemeenten met een inwoneraantal van 50.000 of meer gemiddeld meer fte beschikbaar hebben om de inwonerparticipatie te organiseren dan de kleinere gemeenten en minder stedelijke gemeenten.

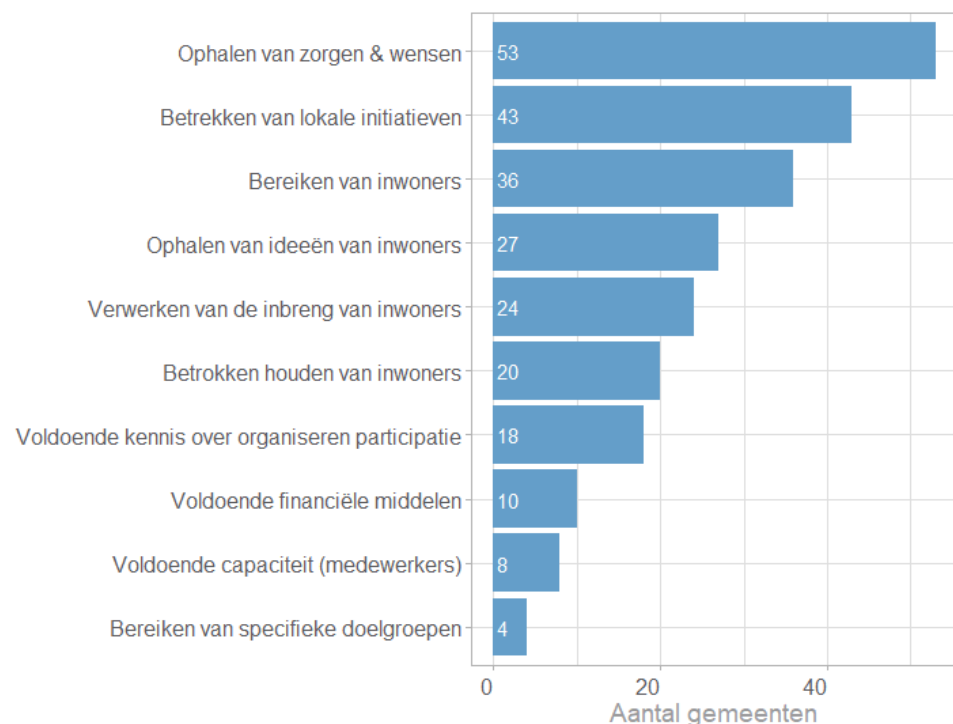
Figuur 3.9 Antwoorden op de vraag: "Het gemiddeld aantal fte's beschikbaar voor het organiseren van inwonerparticipatie (wind en zonne-energie) uitgesplitst naar grootte van de gemeente" (n=90 gemeenten)

Figuur 3.10 Antwoorden op de vraag: “Het gemiddeld aantal fte’s beschikbaar voor het organiseren van inwonerparticipatie (wind en zonne-energie) uitgesplitst naar mate van stedelijkheid van de gemeente” (n=90 gemeenten)

3.4 Successen bij het organiseren van inwonerparticipatie

Wanneer we aan gemeenten vragen wat er goed gaat bij het organiseren van inwonerparticipatie voor zon en wind, dan wordt door een groot deel van de gemeenten (53x) aangegeven dat het ophalen van wensen en zorgen bij inwoners goed gaat (zie Figuur 3.11). Ook het betrekken van lokale initiatieven (43x) en het bereiken van inwoners staan (36x) in de top 3 van successen. Zie Figuur 23.

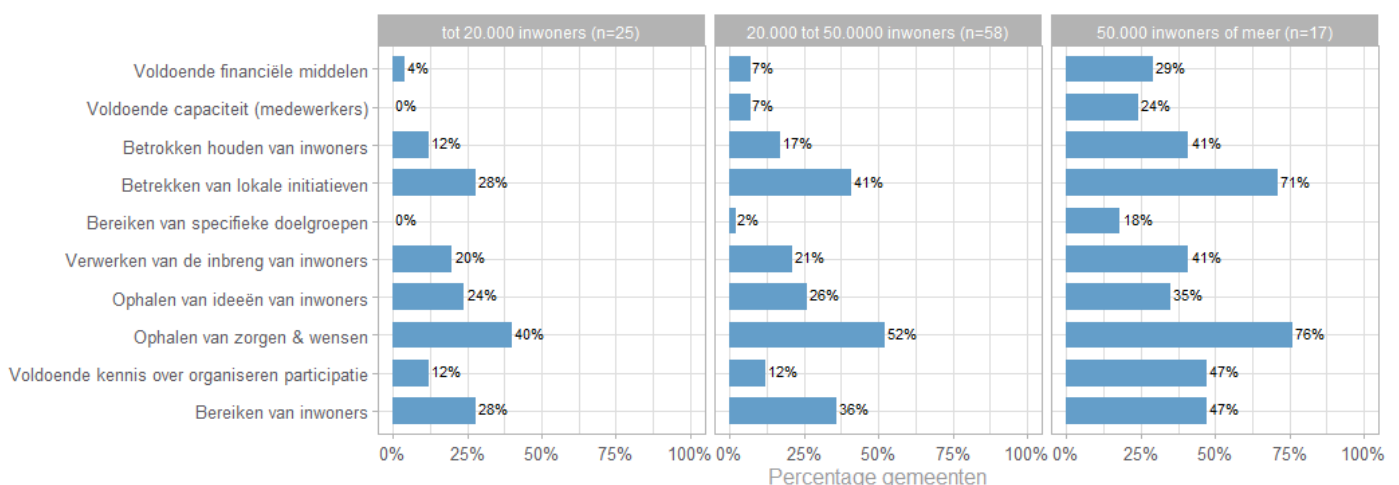

Figuur 3.11 Antwoorden op de vraag: “Wat gaat er over het algemeen goed in de uitvoering van de inwonerparticipatie bij wind- en zonneparken? (Meerdere antwoorden mogelijk)” (n=100 gemeenten)

Bij de antwoordoptie **'het bereiken van specifieke doelgroepen'**, konden gemeenten nog aan de hand van een open tekstveld specificeren welke doelgroepen zij met succes bereiken. Hierbij werden genoemd: gepensioneerden (1x), direct omwonenden (1x), grondeigenaren (1x), plaatselijke belangengroepen (1x), natuur- en milieuorganisaties (1x), wijkraden (1x), en mensen die belangstelling hebben bij deze onderwerpen (1x).

Ook was er nog een **'Anders, namelijk:'** optie toegevoegd aan deze vraag. Hierbij hebben vier gemeenten aangegeven dat het participatiebeleid nog in ontwikkeling is, twee gemeenten geven aan dat de inwoners de participatie zelf initiëren, en vijf gemeenten geven aan dat er geen zonne- en windparken zijn en/of komen. Op deze vraag hebben veertien gemeenten geantwoord dat er voor hen geen participatie gepland staat en bij acht gemeenten zijn de successen onbekend omdat een andere partij de participatie heeft georganiseerd.

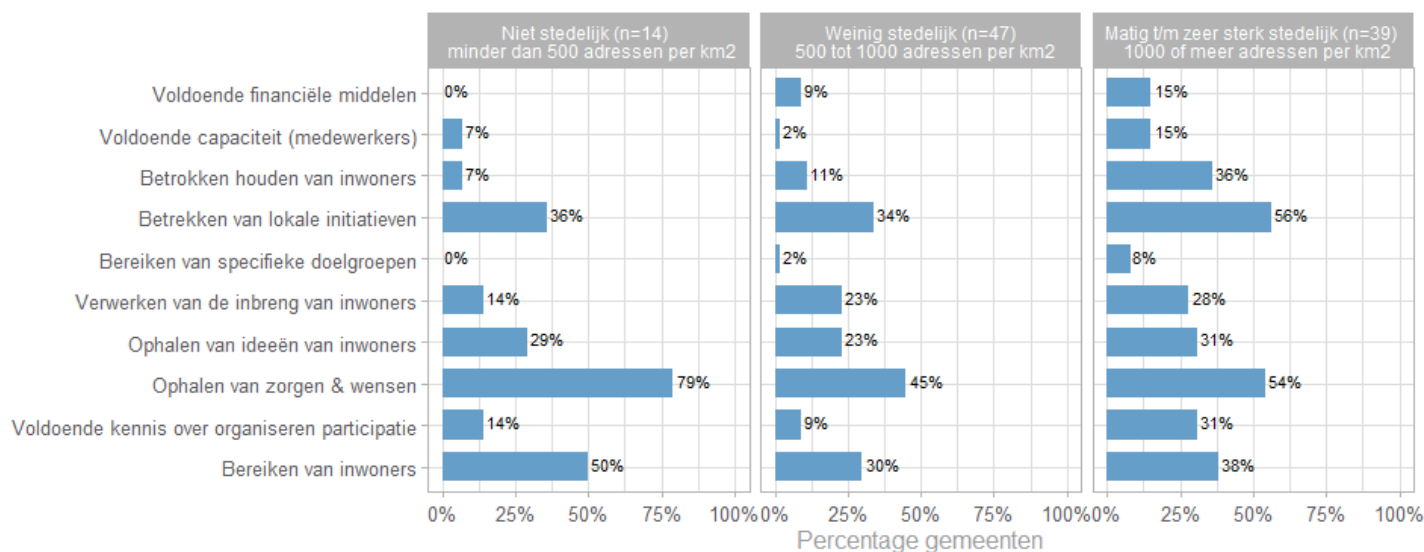
Vervolgens hebben we de antwoorden nog uitgesplitst naar drie categorieën betreffende de grootte van de gemeente (zie Figuur 3.12). Hierbij valt op dat de categorie met grootste gemeenten (50.000 of meer inwoners), meer successen hebben genoemd dan de andere twee categorieën: ze scoren relatief hoger op alle genoemde successen. We moeten echter voorzichtig zijn met conclusies, gezien de lage n in deze categorie.

Figuur 3.12 Antwoorden op de vraag: "Wat gaat er over het algemeen goed in de uitvoering van de inwonerparticipatie bij wind- en zonneparken? (Meerdere antwoorden mogelijk)" (uitgesplitst naar het inwoneraantal per gemeente)

Daarnaast hebben we nog een dwarsdoorsnede gemaakt betreft de mate van stedelijkheid (zie Figuur 3.13). Ook hier zien we eenzelfde patroon: de matig tot en met zeer stedelijke gemeenten scoren over het algemeen hoger op de ervaren successen dan niet stedelijke en weinig stedelijke gemeenten.

Het valt op dat bij de groep niet stedelijke gemeenten het ophalen van zorgen en wensen bij inwoners hoger scoort dan bij de weinig tot zeer stedelijke gemeenten. Ook het bereiken van inwoners lijkt hen beter af te gaan. We moeten echter voorzichtig zijn met conclusies over de groep niet stedelijke gemeenten, gezien de lage n in deze categorie.

Figuur 3.13 Antwoorden op de vraag: “Wat gaat er over het algemeen goed in de uitvoering van de inwonerp participatie bij wind- en zonneparken? (Meerdere antwoorden mogelijk)” (uitgesplit naar mate van stedelijkheid per gemeente)

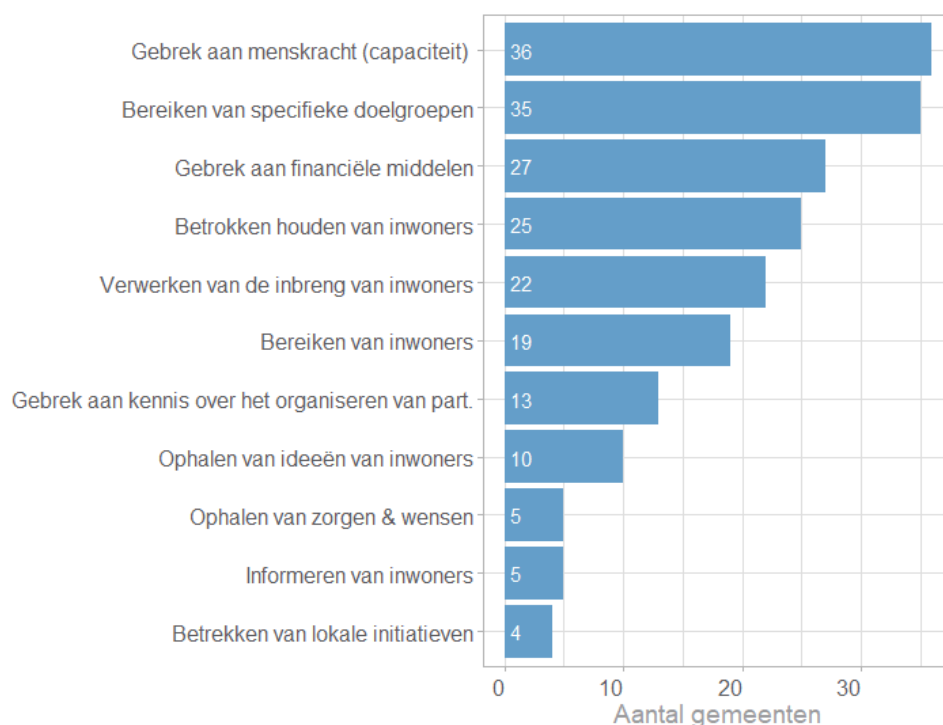
Verder zien we dat het betrekken van lokale initiatieven een hogere score heeft bij de matig t/m zeer stedelijke gemeenten t.o.v. de niet- en weinig stedelijke gemeenten.

Op de open vraag ‘Kunt u toelichten wat er goed gaat en waarom?’ zien we vaker terugkomen dat een energiecoöperatie (5x), de inwoners zelf (3x), of de initiatiefnemer (4x) de participatie georganiseerd heeft en dat de betreffende gemeente daar erg tevreden over is. Ook geven drie gemeenten aan dat er binnen de gemeente genoeg aandacht, kennis, en ervaring is om de participatie goed te organiseren. Vijf gemeenten zijn tevreden met de communicatie naar inwoners, en benoemen bijvoorbeeld de inzet van verschillende communicatiemiddelen en het toepassen van innovatieve participatiemethoden. Daarnaast wordt er door enkele gemeenten nog verwezen naar een goede aanpak voor het omgaan met weerstand door het organiseren van 1-op-1 gesprekken tussen projectleiders en inwoners (1x), het leveren van maatwerk betreft het participatieproces (1x), de nuttige input van inwoners (1x), de goede samenwerking met bewoners, woningcorporaties en andere stakeholders (1x) en één gemeente geeft aan een duidelijk beeld te hebben van de zorgen in de samenleving.

3.5 Knelpunten bij het organiseren van inwonerp participatie

Figuur 3.14 geeft de knelpunten van gemeenten weer bij het organiseren van de inwonerp participatie bij zon- en wind. Gebrek aan menskracht wordt het vaakst genoemd door gemeenten (36x). Het bereiken van specifieke doelgroepen staat op de tweede plek (35x). Bij deze antwoordoptie konden gemeenten aan de hand van een open tekstveld aangeven **welke doelgroepen zij lastig kunnen bereiken**. Hierbij werden genoemd: een breed publiek (14x), jongeren (7x), het stille midden (12x), inwoners met een niet-Nederlandse achtergrond (2x), laaggeletterden (1x),

minder draagkrachtigen (1x), en ongeïnteresseerden (1x). Op de derde plaats van ervaren knelpunten staat het gebrek aan financiële middelen (voor andere zaken dan menskracht) (27x).

Figuur 3.14 Antwoorden op de vraag: “Wat zijn over het algemeen de belangrijkste knelpunten bij de inwonerparticipatie bij wind- en zonneparken? (Meerdere antwoorden mogelijk)” (n = 99 gemeenten)

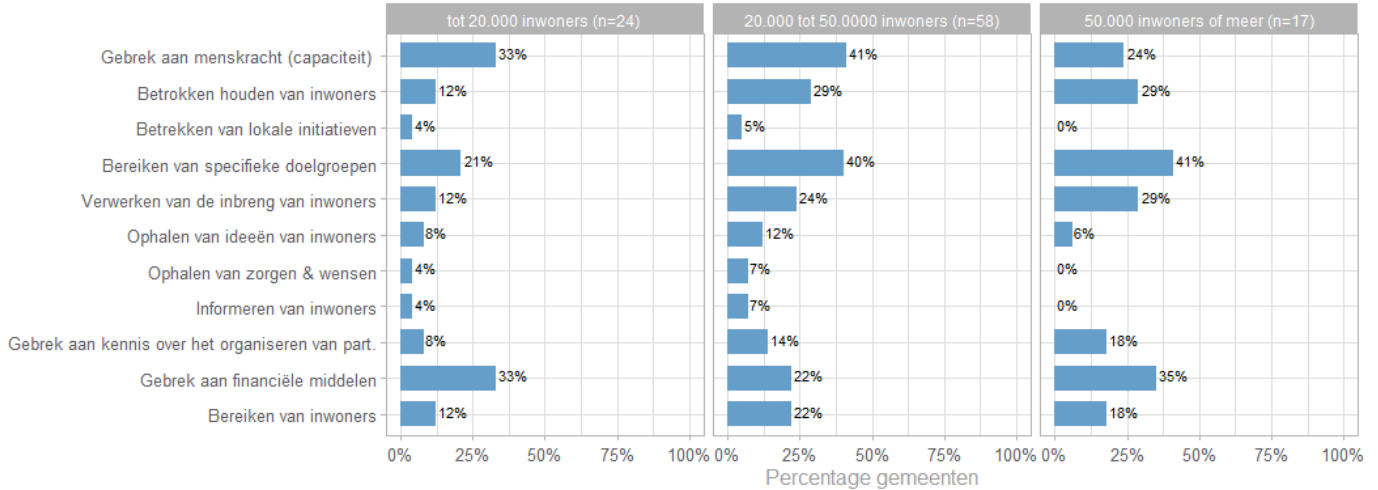
Daarnaast hebben was bij de antwoordoptie ‘**Gebrek aan kennis over hoe inwonerparticipatie te organiseren**’ ook een open tekstveld toegevoegd om dit te specificeren. Daar vulden een aantal gemeenten in: “Hoe vaak? Hoeveel inwoners? Wie eerst?”(1x), “Maatwerk; bij elke case is er weer andere kennis nodig”(1x), en “het goed organiseren van de rollen en verwachtingsmanagement” (1x).

Ook hier was een ‘**Anders, namelijk:**’ optie toegevoegd, en wordt er genoemd dat: gemeenteraadsverkiezingen steeds voor veranderingen zorgen in het beleid (1x), er een gebrek is aan kennis op het gebied van het toetsen/evalueren van participatiebeleid (1x), gemeenten moeite hebben met het omgaan met tegengestelde belangen (2x), gemeenten moeite hebben met omgaan met weerstand (3x), er kennis mist over verwachtingsmanagement (1x), en er kennis mist over wat er leeft onder de inwoners (1x).

Zes gemeenten hebben aangegeven dat de knelpunten bij hen onbekend zijn, omdat een andere partij de participatie heeft georganiseerd. Bij veertien gemeenten was er geen participatie gepland.

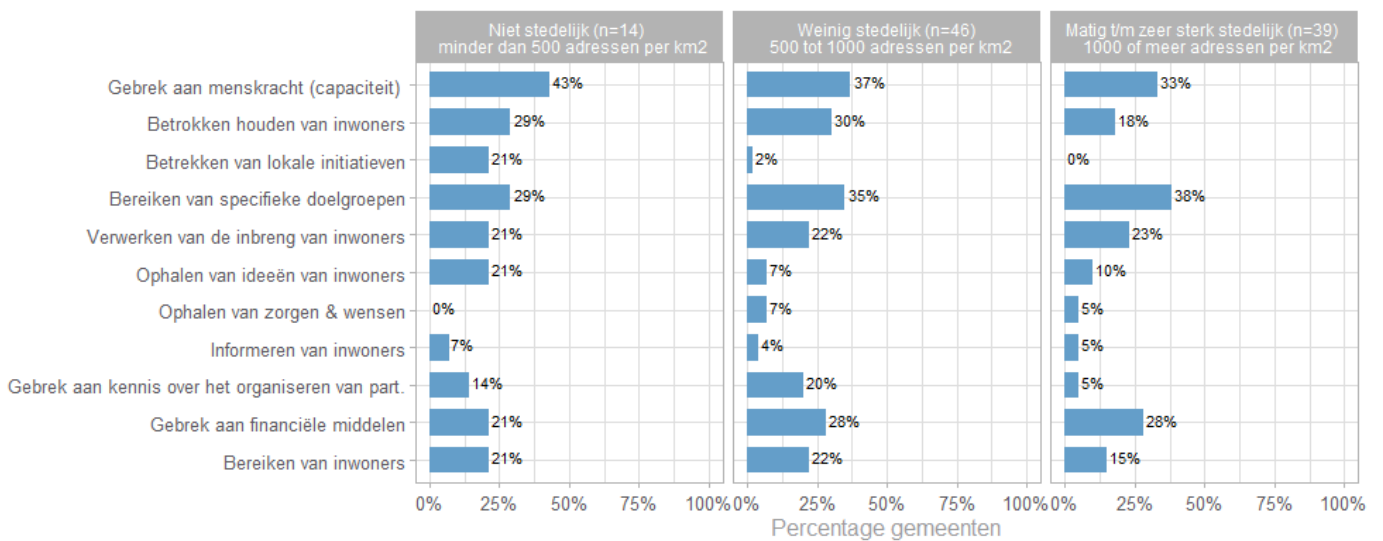
Ook bij deze vraag hebben we de data uitgesplitst naar drie categorieën wat betreft de grootte van de gemeente (op basis van het inwoneraantal) en de mate van stedelijkheid.

In Figuur 3.15 is te zien dat het bereiken van inwoners, het bereiken van specifieke doelgroepen, het betrekken houden van inwoners en het verwerken van de inbreng minder vaak als een knelpunten worden ervaren bij de gemeenten tot 20.000 inwoners versus de gemeenten met 20.000 inwoners of meer.

Figuur 3.15 Antwoorden op de vraag: “Wat zijn over het algemeen de belangrijkste knelpunten bij de inwonerparticipatie bij wind- en zonneparken? (Meerdere antwoorden mogelijk)” (uitgesplitst naar het inwoneraantal per gemeente)

Wat betreft de mate van stedelijkheid zien we opvallende verschillen voor het betrekken van lokale initiatieven en het ophalen van ideeën (Figuur 3.16). Het betrekken van lokale initiatieven lijkt alleen af en toe lastig voor de groep niet stedelijke gemeenten. Het ophalen van ideeën wordt vaker genoemd als knelpunt bij de niet stedelijke gemeenten in vergelijking met de weinig t/m zeer stedelijke gemeenten. Ook hierbij moeten we wel als kanttekening noemen dat de *n* van de groep niet stedelijke gemeenten vrij laag, en we dus op moeten passen het verbinden van conclusies aan deze resultaten.

Figuur 3.16 Antwoorden op de vraag: “Wat zijn over het algemeen de belangrijkste knelpunten bij de inwonerparticipatie bij wind- en zonneparken? (Meerdere antwoorden mogelijk)” (uitgesplitst naar mate van stedelijkheid per gemeente)

Vervolgens zijn aan de hand van een open vraag gemeenten bevraagd of ze kunnen **toelichten wat er niet goed gaat en waarom**. Hier wordt vaak opnieuw benadrukt dat er een tekort is aan capaciteit en financiële middelen om de participatie te organiseren (8x). Ook wordt het bereiken van inwoners lastig bevonden (12x), en dan met name een breed publiek en het stille midden. Er heerst onduidelijkheid over wie je op welk moment moet betrekken (1x), en met welke communicatiestrategie en kanalen je deze personen kunt bereiken (1x). Er wordt ook verwezen naar het moeilijk betrokken houden van inwoners (3x), het lastig is om van inwoners tijd te vragen voor het leveren van input (1x), en de onduidelijkheid die er heerst over de rol en invloed inwoners tijdens het participatieproces (1x).

Daarnaast wordt het omgaan met weerstand genoemd (4x), waarbij één gemeente aangeeft dat er bij hen veel weerstand was omdat de ontwikkelaar de participatie heeft georganiseerd. Er wordt zes keer verwezen naar de grote invloed van tegenstanders op het proces, en één keer het gemis aan steun van een lokale werkgroep. Het verenigen van uiteenlopende belangen (2x) wordt ook als lastig ervaren. Verder wordt een aantal keer genoemd dat men last heeft van de verspreiding van misinformatie (2x).

Door één gemeente wordt aangegeven dat covid-19 ervoor heeft gezorgd dat er geen bijeenkomsten konden worden georganiseerd, wat de participatie in de weg stond. Als laatst deelt een gemeente dat wanneer een project niet doorgaat of het Rijk beleid verandert, er voor niets is geïnvesteerd in participatie.

3.6 Ondersteuningsbehoeften vanuit de gemeenten

In Figuur 3.17 staan de ondersteuningsbehoeften van de gemeenten die hebben deelgenomen aan dit onderzoek. Ook hier zien we dat extra capaciteit het meest nodig wordt bevonden om de participatie goed te kunnen organiseren (58x). De verschillen tussen de overige antwoordcategorieën is minder groot. Behoeftes aan financiële middelen, een communicatiecampagne vanuit het Rijk, en kennis over het bereiken van financiële participatie werd door meer dan een derde van de gemeenten aangevinkt.

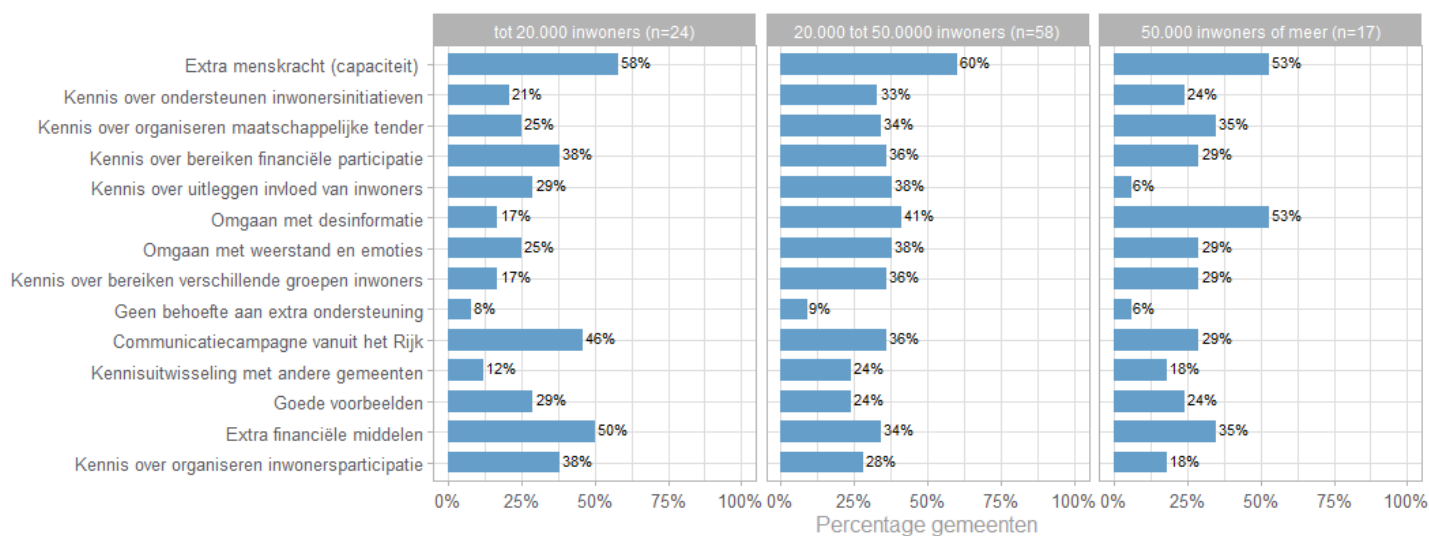

Figuur 3.17 Antwoorden op de vraag: “Aan welke ondersteuning zou deze gemeente behoefte hebben op het gebied van inwonersparticipatie? (Meerdere antwoorden mogelijk)” (n= 99 gemeenten)

Bij de antwoordoptie ‘Anders, namelijk:’ hebben acht gemeenten ingevuld dat zij behoefte hebben aan: kennis over effectieve inwonersparticipatiemethoden (1x), helder beleid vanuit het Rijk (1x), de toepassing van inwonersparticipatiemethoden op verschillende type projecten (1x), kennis over wie uit te nodigen, wanneer en hoe (1x), meer besluitvorming en doorzettingsmacht vanuit het Rijk (2x), dat het Rijk de participatie van grote infra-projecten zelf organiseert (1x), en meer menskracht mét ervaring op het gebied van inwonersparticipatie (1x).

Figuur 3.18 laat een vergelijking zien tussen de ondersteuningsbehoeften bij gemeenten met een verschillend aantal inwoners. Hierbij valt op dat de gemeenten met 50.000 inwoners of meer veel minder behoefte hebben aan kennis over hoe je inwoners uitlegt hoeveel invloed zij hebben in het proces dan gemeenten tot 50.000 inwoners. De n van deze groep is laag, dus enige voorzichtigheid is geboden bij het trekken van deze conclusie.

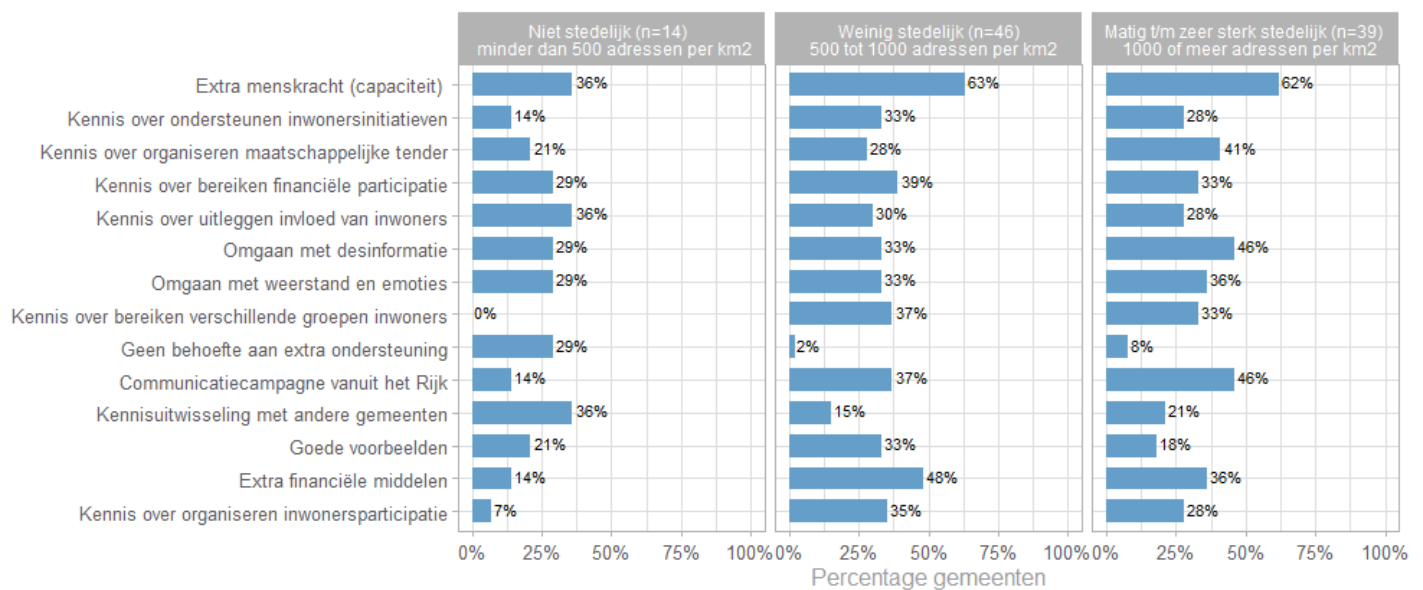
Daarnaast valt op dat de grotere gemeenten meer behoefte hebben aan het kennis over hoe om te gaan met desinformatie dan de kleinere gemeenten (41% en 53% t.o.v. 17%). Een communicatiecampagne vanuit het Rijk wordt vaker verlangd door de groep gemeenten met minder dan 20.000 inwoners in vergelijking met de gemeenten met 20.000 inwoners of meer. Ook extra financiële middelen worden vaker verlangd door de groep gemeenten met minder dan 20.000 inwoners in vergelijking met de gemeenten met 20.000 inwoners of meer. Ook lijken de resultaten te laten zien: hoe kleiner de gemeente, hoe meer behoefte aan kennis over het organiseren van inwonersparticipatie.

Figuur 3.18 Antwoorden op de vraag: “Aan welke ondersteuning zou deze gemeente behoefte hebben op het gebied van inwonerparticipatie? (Meerdere antwoorden mogelijk)” (uitgesplit naar het inwoneraantal per gemeente)

Als we kijken naar de mate van stedelijkheid (zie Figuur 3.19), dan valt op dat de niet stedelijke gemeenten beduidend minder behoefte hebben aan extra menskracht dan de weinig t/m sterk stedelijke gemeenten. De groep met niet stedelijke gemeenten wordt echter vertegenwoordigd door een klein aantal gemeenten, waardoor we voorzichtig moeten zijn met deze conclusie. Daarnaast valt op dat de niet stedelijke gemeenten geen behoefte hebben aan kennis over het bereiken van verschillende doelgroepen, terwijl meer dan één derde van de andere type gemeenten daar wel behoefte aan heeft. Ook hebben niet stedelijke gemeenten minder vaak behoefte aan financiële middelen (niet bestemd voor menskracht) (14% van de niet stedelijke gemeenten) dan de andere type gemeenten. Weinig stedelijke gemeenten hebben vaker (48%) behoefte aan extra financiële middelen dan matig t/m zeer stedelijke gemeenten (36%).

Niet stedelijke gemeenten geven procentueel vaker aan dat zij over het algemeen geen ondersteuningsbehoefte hebben. Maar, zoals hierboven benoemd, is de groep van niet stedelijke gemeenten relatief klein waardoor het lastig is hier een conclusie uit te trekken. In dit geval geven 4 van de 14 (29%) niet stedelijke gemeenten geen extra ondersteuningsbehoeften nodig hebben.

Figuur 3.19 Antwoorden op de vraag: “Aan welke ondersteuning zou deze gemeente behoefte hebben op het gebied van inwonerparticipatie? (Meerdere antwoorden mogelijk)” (uitgesplit naar mate van stedelijkheid per gemeente)

Op de open vraag “**Welke vraag of vragen zou u willen stellen aan inwonerparticipatie-experts?**” hebben gemeenten verschillende antwoorden gegeven, die we hier onder hebben gecategoriseerd naar onderwerp:

Weerstand en tegenstrijdige belangen:

- Hoe ga je om met zeer tegenstrijdige belangen? (3x)
- Hoe voorkom je dat (een kleine groep) tegenstanders het proces domineert, i.e., de focus ligt op weerstand i.p.v. mogelijke oplossingen (3x)
- Hoe ga je om met gedesinformeerde inwoners? (3x)

Betrekken van inwoners:

- Hoe betrek je het grote deel van de bevolking die weinig gezien wordt in participatietrajecten? Hoe geef je deze groep een stem? (5x)

Organiseren van de participatie:

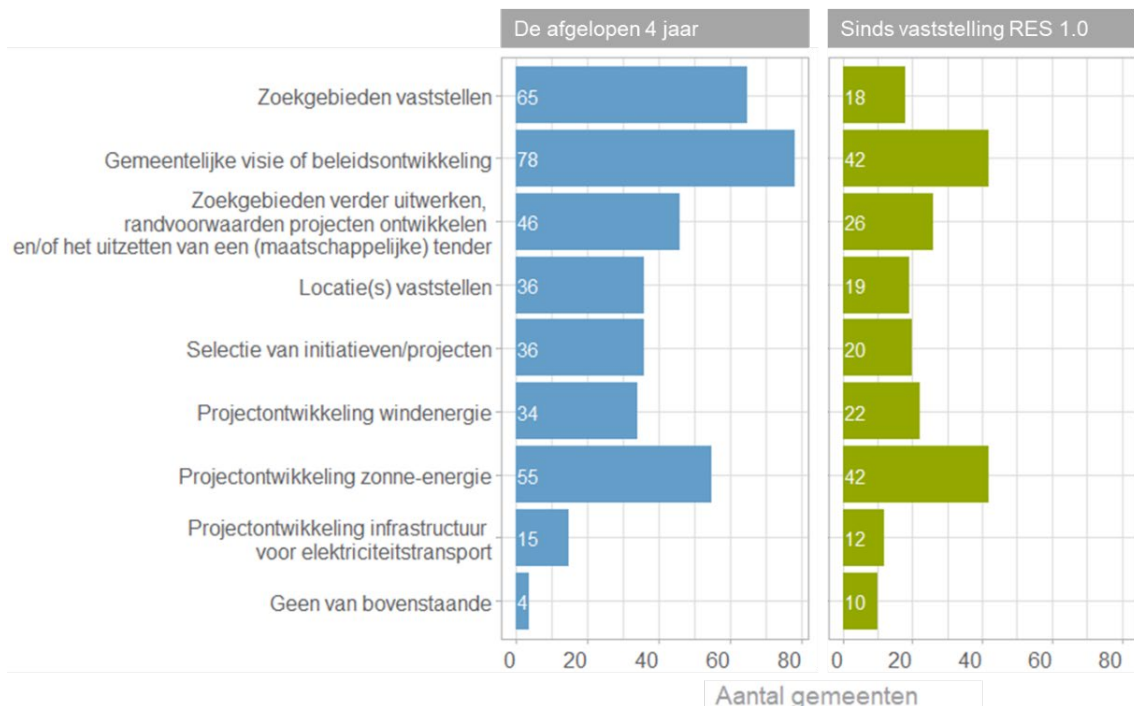
- Duidelijkheid over plichten, rollen en verwachtingen van het participatieproces (2x)
- Hoe evalueer je of het participatiebeleid succesvol was? (wanneer heb je voldoende gedaan, hoe definieer je ‘voldoende draagvlak?’) (2x)
- Hoe organiseer je de inwonerparticipatie op een goede manier? (6x)
 - Met daarbij een paar specifieke vragen/behoefte:
 - Bij welke fase(n) betrek je inwoners?
 - Behoefte aan kennis over governance, subsidiemogelijkheden en het ontwikkelen van beleid.
 - Benoemde vormen om deze informatie aan te bieden:
 - Informatie in de vorm van werkwijzen, stappenplannen, en best practices.

Overige vragen:

- Hoe kun je financiële participatie op een juridisch houdbare manier afdwingen?
- Heeft de huidige politieke situatie (oorlog Oekraïne en levering van gas uit Rusland) invloed op de houding van inwoners t.a.v. de energietransitie? En zo ja, hoe kunnen we daarop inspelen?
- Hoe hangt het borgen van inwonerparticipatie in lokaal beleid samen met participatie (als verplichting) onder de nieuwe Omgevingswet?
- Hoe zet je een fonds op om initiatieven te ondersteunen?

3.7 Fasen sinds de vaststelling van RES 1.0

In Figuur 3.20 is te zien hoeveel gemeenten, die hebben deelgenomen aan dit onderzoek, bezig zijn geweest met de verschillende fasen die relevant zijn voor het ontwikkelen van wind- en zonneparken. Opvallend is dat het grootste deel van de gemeenten bezig is geweest met het ontwikkelen van gemeentelijke visie en beleid. Ook de zonneparken lijken meer in ontwikkeling dan de windparken. In de vragenlijst is eerst gevraagd naar de afgelopen vier jaar en vervolgens naar de periode sinds de vaststelling van RES 1.0, ongeveer het afgelopen jaar. Reden hiervoor is het helpen van respondenten onderscheid te maken tussen wat afgelopen jaren heeft plaatsgevonden en in de periode waarin we geïnteresseerd zijn: sinds de vaststelling van RES 1.0.

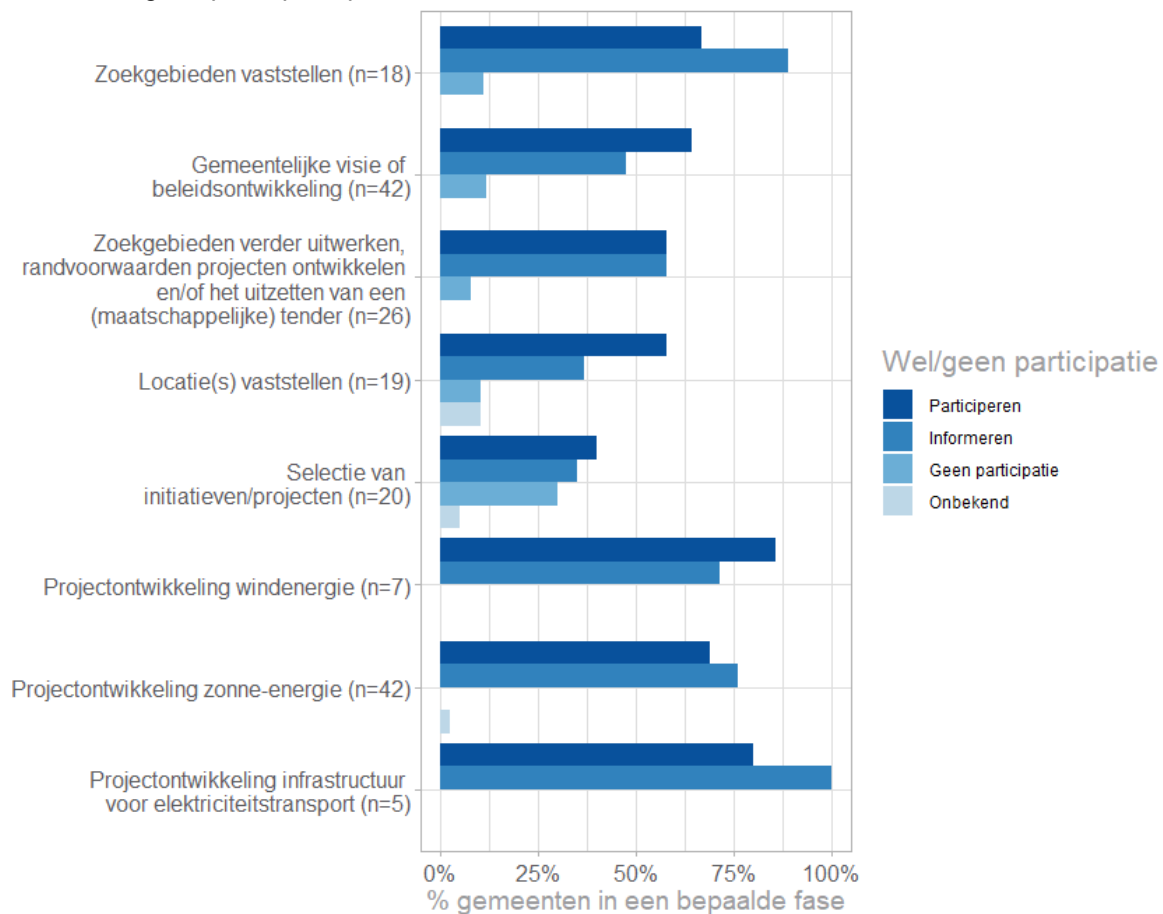

Figuur 3.20 Antwoorden op de vraag: “Met welke fasen is deze gemeente de afgelopen 4 jaar (n=101 gemeenten) en sinds de vaststelling van RES 1.0 (n=95 gemeenten³) bezig geweest? (Meerdere antwoorden mogelijk)”

³ De steekproefomvang (n) neemt gedeeltelijk af omdat de 4 gemeenten die ‘geen bovenstaande’ hebben ingevuld bij de fasen de afgelopen 4 jaar, de vraag betreft de vaststelling sinds RES 1.0 automatisch niet hebben gekregen. Het was niet verplicht om de vraag in te vullen, wat de rest van de uitval verklaart.

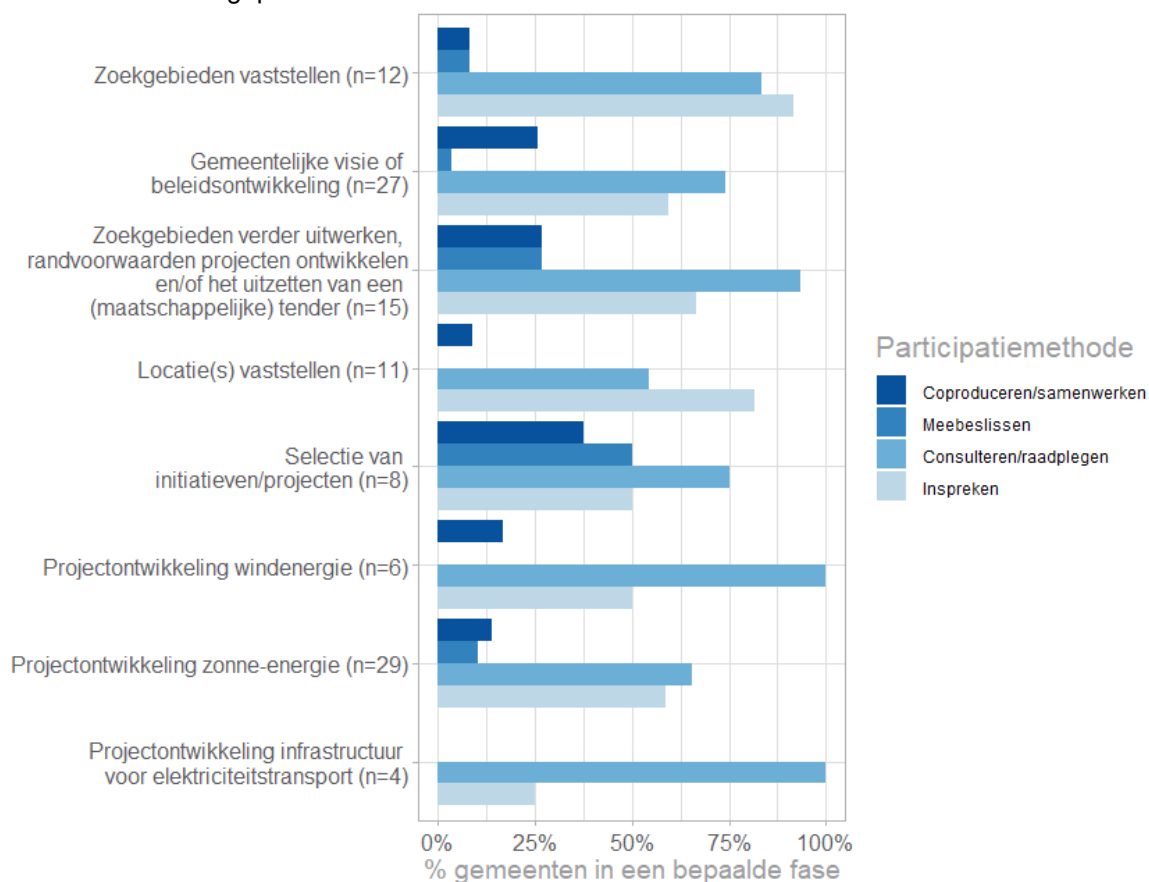
3.8 Toegepaste inwonerparticipatie

Figuur 3.21 geeft weer in hoeverre er inwonerparticipatie is toegepast. Indien gemeenten hebben aangegeven dat ze sinds de vaststelling van RES 1.0 hebben gewerkt aan een bepaald fase dan hebben we voor die fase uitgevraagd of er inwonerparticipatie heeft plaatsgevonden. Overigens konden gemeenten meerdere antwoorden geven op deze vraag, waardoor de staven in het staafdiagram per fase niet optellen tot 100 procent. Dit betekent bijvoorbeeld dat er in sommige gevallen zowel is geïnformeerd als geparticipeerd. Een kanttekening bij deze data is dat voor een aantal fasen geldt dat de steekproef erg klein is. Zo hebben we bij de projectontwikkeling van infrastructuur voor elektriciteitstransport slechts van vijf projecten informatie en bij de projectontwikkeling van windenergie hebben we slechts informatie over zeven projecten. Hier kunnen dus geen algemene conclusies aan worden verbonden. Wat over het algemeen wel opvalt is dat ‘infomeren’ de boventoon voert bij de fase ‘vaststellen van de zoekgebieden’ en dat er vaker participatie plaatsvindt wanneer de projecten daadwerkelijk in ontwikkeling zijn. Daarnaast valt op dat geen enkele gemeente bij de fasen projectontwikkeling wind, projectontwikkeling zon en projectontwikkeling infrastructuur heeft aangegeven dat er *geen participatie* heeft plaatsgevonden. Er wordt op zijn minst altijd geïnformeerd, en bij een groot deel geparticipeerd of zowel geïnformeerd als geparticipeerd. Bij de andere fasen komt het in enkele gevallen nog wel voor dat er helemaal geen participatie plaatsvindt.

Figuur 3.21 Antwoorden op de vraag: “Op welke wijze waren inwoners betrokken bij deze fase sinds RES 1.0? (Meerdere antwoorden mogelijk)”

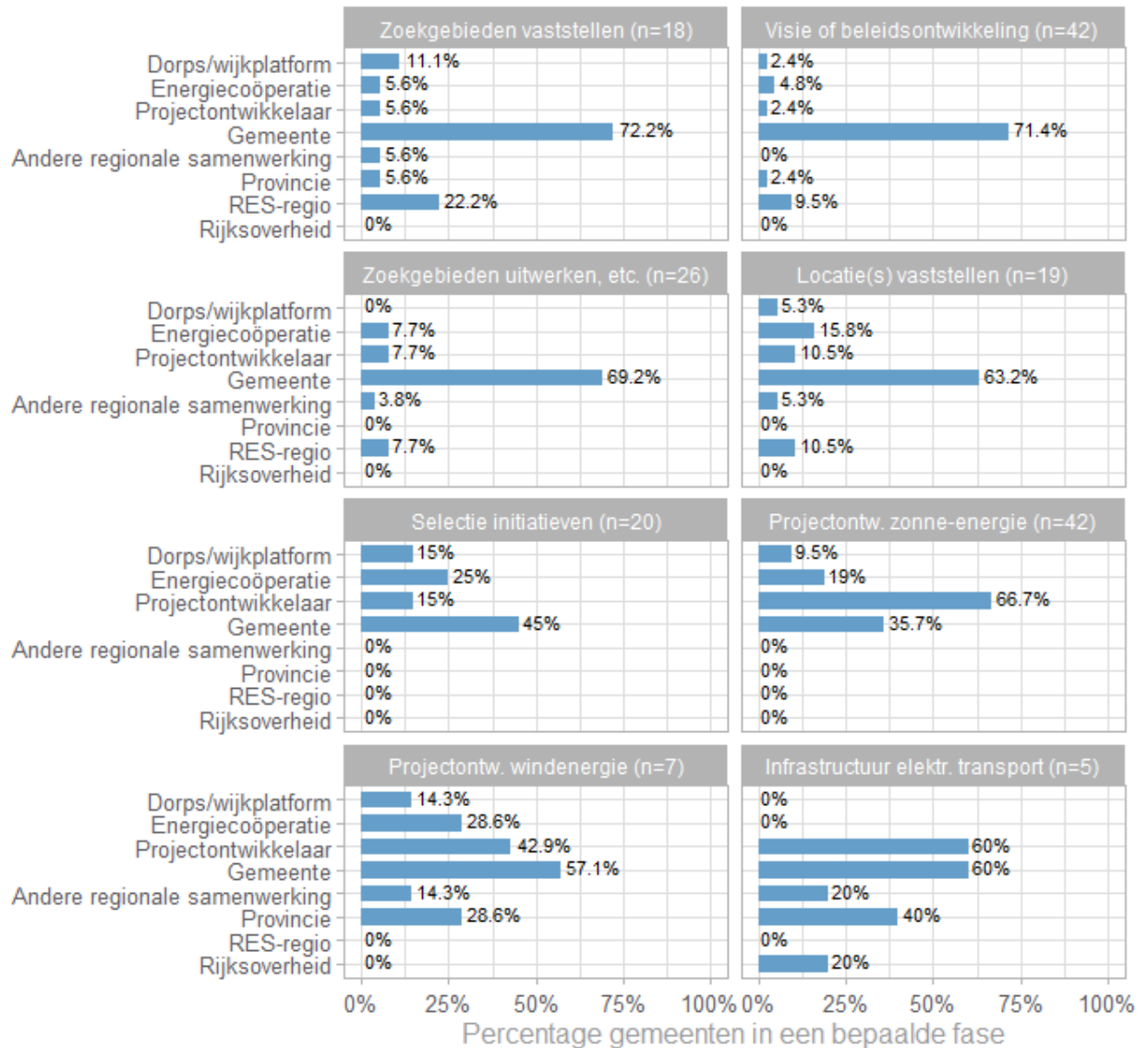
Wanneer we vervolgens kijken op welke manier er wordt geparticipeerd (Figuur 3.22), dan valt op dat inspreken en consulteren/raadplegen het vaakst als methode wordt toegepast. Coproduceren/samenwerken en meebeslissen wordt veel minder vaak toegepast.

Figuur 3.22 Antwoorden op de vraag: “Op welke wijze waren inwoners betrokken bij deze fase sinds RES 1.0? (Meerdere antwoorden mogelijk)”

3.9 Wie heeft de participatie georganiseerd

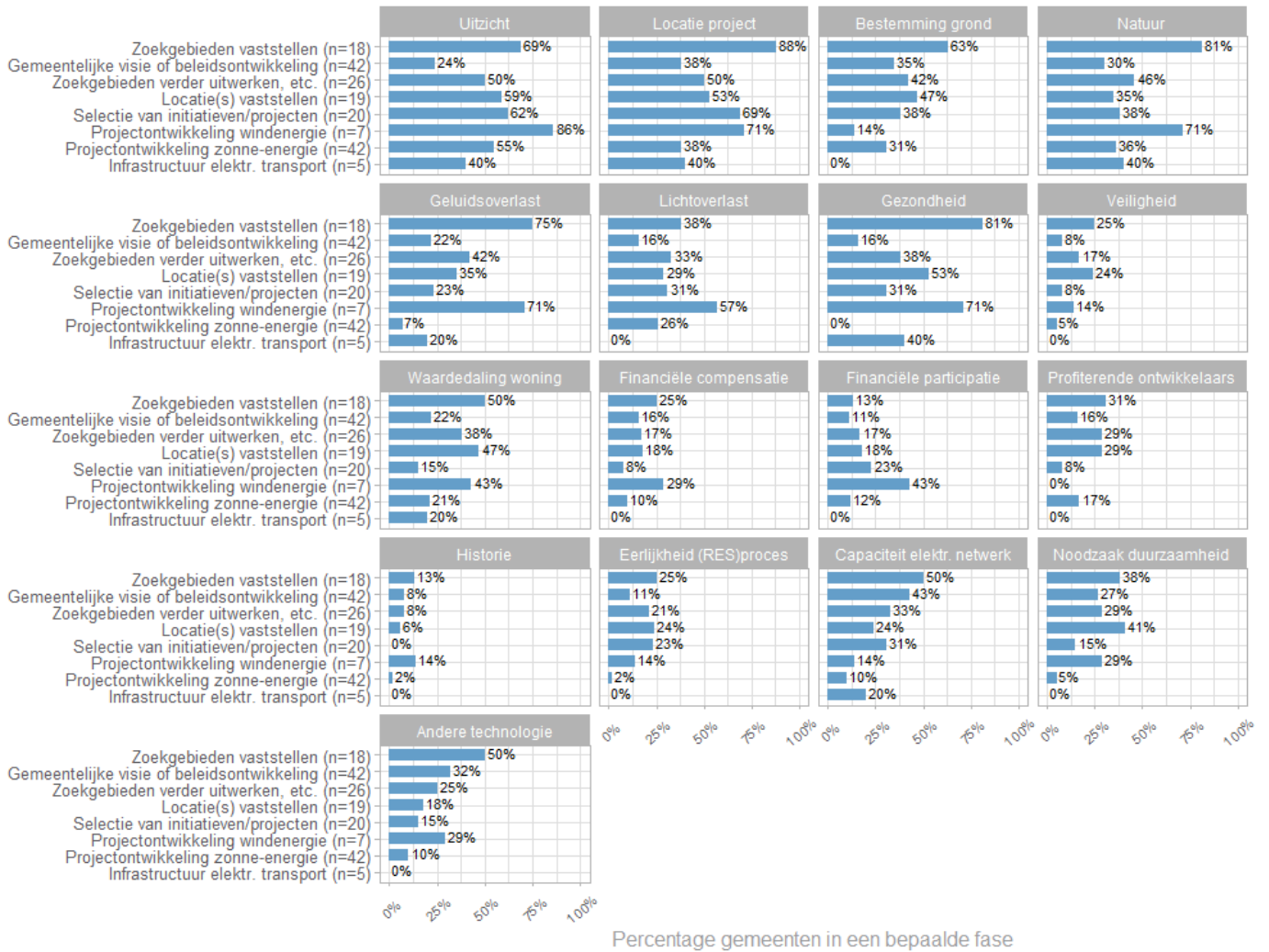
In onderstaande grafiek (Figuur 3.23) is af te lezen wie de participatie heeft georganiseerd bij de verschillende fasen. Ook hier hebben we weinig data bij de projectontwikkeling van windenergie en de infrastructuur voor elektriciteitstransport, waardoor geen conclusies kunnen worden getrokken over deze fasen. De grafiek laat zien dat over het algemeen de gemeenten zelf de inwonerparticipatie organiseren. Bij de projectontwikkeling voor zonne-energie is het vaak de projectontwikkelaar die dit op zich neemt. Bij het vaststellen van locatie(s), het selecteren van initiatieven en de projectontwikkeling voor zonne-energie is de energiecoöperatie ook nog wel eens aan zet.

Figuur 3.23 Antwoorden op de vraag: “Wie organiseerde de inwonerparticipatie? (Meerdere antwoorden mogelijk)”

3.10 Discussiepunten tijdens inwonerparticipatie

Ook hebben we gevraagd naar de onderwerpen waar veel over is gediscussieerd tijdens de inwonerparticipatie, om te zien of onderwerpen terugkomen in verschillende fasen van het traject of juist niet. In Figuur 3.24 is af te lezen dat over welke onderwerpen is gediscussieerd tijdens de verschillende fasen.

Figuur 3.24 Antwoorden op de vraag: “Waar is veel discussie over geweest tijdens de inwonerparticipatie? (Meerdere antwoorden mogelijk)”

De eerste rij met vier onderwerpen in de figuur (uitzicht, locatie van het project, beschikbaarheid (landbouw)grond voor andere bestemmingen, en effecten op de natuur/biodiversiteit) gaan vooral over de landschappelijke inpassing. Hier zien we dat vooral bij het vaststellen van de zoekgebieden hier veel over wordt gediscussieerd. Ook bij de projectontwikkeling van windenergie lijkt daar veel discussie veel over, al is de steekproef voor deze groep erg klein.

De volgende vier onderwerpen hebben allemaal te maken met effect op de bewoners: geluidsoverlast, lichtoverlast (bv. slagschaduw), gezondheidseffecten en de veiligheid. Over veiligheid wordt duidelijk het minst gediscussieerd t.o.v. van de andere drie onderwerpen. Ook zien we dat de meeste discussie over deze

onderwerpen plaatsvinden bij het vaststellen van zoekgebieden de projectontwikkeling van wind (met als kanttekening de lage n: bij het kleine aantal windprojecten waar we informatie over hebben gekregen ervoeren gemeenten veel discussie over deze onderwerpen).

De volgende rij omvat onderwerpen die berekening hebben financiële aspecten. Een mogelijke waardedaling is hierbij vaker onderwerp van discussie dan de andere onderwerpen, en is aan het begin van het proces (bij het vaststellen van zoekgebieden) het vaakst onderwerp van discussie.

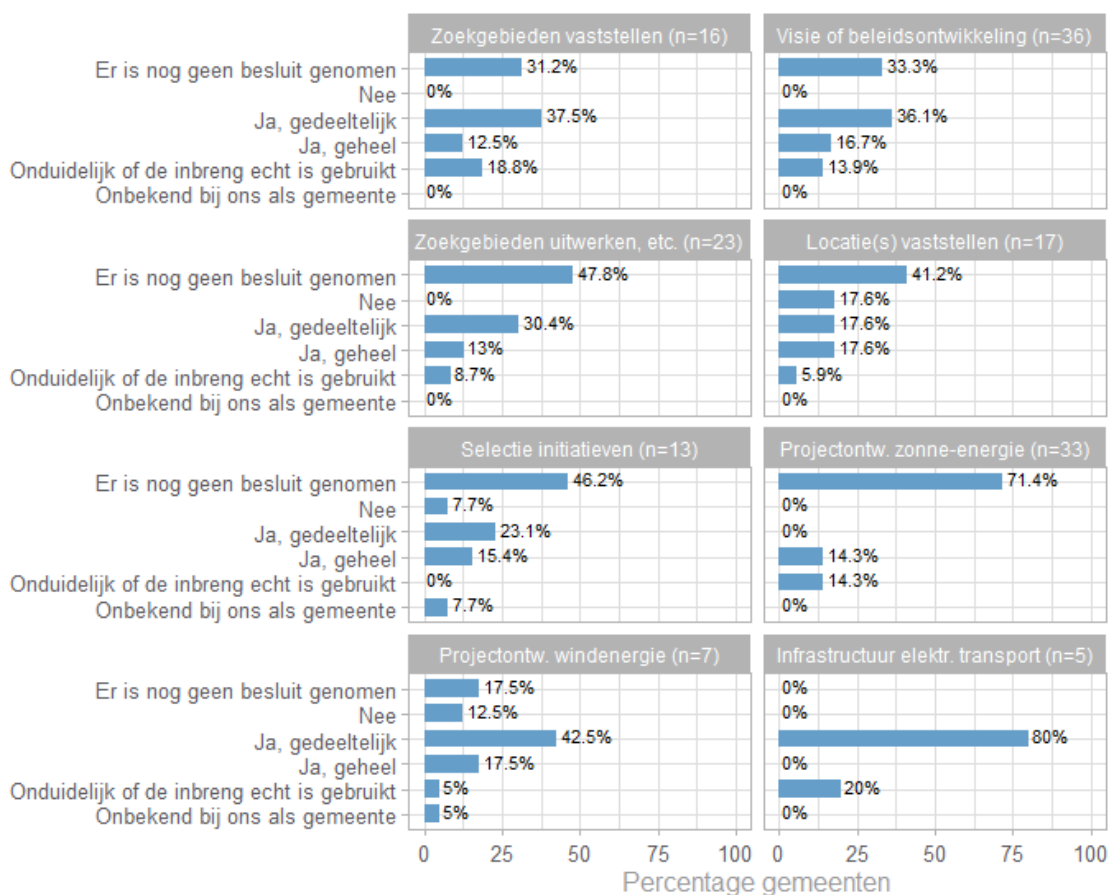
Discussie door eventueel ervaren onrecht vanuit het verleden (historie), komt relatief weinig voor. De capaciteit van het elektriciteitsnetwerk lijkt naarmate het proces vordert minder vaak een discussiepunt te worden, al blijft deze wel aan de orde. De noodzaak voor de transitie naar duurzame energie wordt ook relatief vaak genoemd en dan vooral bij het 'vaststellen van zoekgebieden' en het 'vaststellen van de locaties'.

Een voorkeur voor een andere technologie is het vaakst een discussiepunt bij het 'vaststellen van zoekgebieden'.

Bij de antwoordoptie 'Anders, namelijk' is vooral ingevuld dat de inwonerparticipatie nog in ontwikkeling is. Drie keer werd er aangegeven dat er eigenlijk geen discussie is geweest. Er werd één keer verwezen naar discussie rondom de communicatie (te weinig terugkoppeling tijdens het proces), de complexiteit van de transitie is een keer bediscussieerd, en de betaalbaarheid van de technologie is besproken. Zeven keer waren de discussiepunten onbekend (waarvan dit vijf keer is ingevuld bij de projectontwikkeling van zonne-energie).

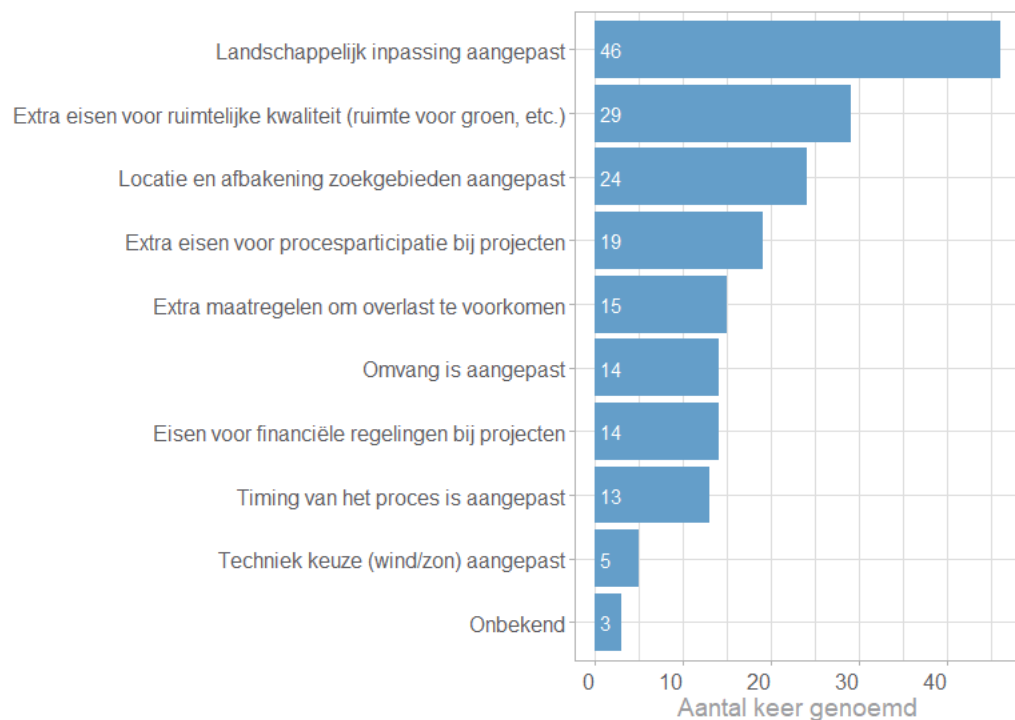
3.11 Is de inbreng van inwoners gebruikt?

In Figuur 3.25 is af te lezen of de inbreng van gebruikers daadwerkelijk is meegenomen bij het komen tot een besluit. Opvallend is dat er in veel gevallen nog geen besluit is genomen bij de verschillende fasen. In de meeste gevallen wordt de inbreng van inwoners geheel of gedeeltelijk meegenomen. Enkel bij het vaststellen van de locaties wordt de input van inwoners nog wel eens niet meegenomen in het besluit.

Figuur 3.25 Antwoorden op de vraag: "Is de inbreng van inwoners gebruikt bij het komen tot een besluit?"

Indien gemeenten bij bovenstaande vraag 'Ja, geheel' of 'Ja, gedeeltelijk' hebben ingevuld (zie Figuur 3.25), werd hen ook gevraagd op welk gebied de inbreng van burgers heeft geleid tot veranderingen (zie Figuur 3.26). Ook deze vraag werd gesteld per fase. Aangezien de n erg laag is per fase hebben we deze data samengevoegd (i.e., niet meer uitgesplitst per fase).

Figuur 3.26 Antwoorden op de vraag: “Op welk gebied heeft de inbreng van inwoners geleid tot veranderingen? (Meerdere antwoorden mogelijk)” (n=37 gemeenten die informatie hebben gegeven over 61 fasen van trajecten)

In Figuur 3.26 is te zien op welke gebieden de inbreng van inwoners het vaakst tot verandering heeft geleid, waarbij de top 3 bestaat uit het aanpassen van de landschappelijke inpassing, het toevoegen van extra eisen op het gebied van de ruimtelijke kwaliteit en het aanpassen van de locatie en het afgebakende zoekgebied.

Tien gemeenten hebben bij deze vraag het antwoord ‘Anders, namelijk:’ ingevuld. Daarbij heeft één gemeente aangegeven dat een project is gestaakt, vijf gemeenten zitten nog in het proces, één gemeente heeft aangegeven dat bij een zonproject er extra eisen voor biodiversiteit zijn meegenomen, één gemeente geeft aan dat het besluit niet is aangepast maar dat de uitgangspunten zijn aangepast en bij één gemeenten is de omgevingsvergunning niet verleend.

De antwoorden op vragen ‘De inbreng van inwoners is WEL meegenomen in het besluit, omdat:’ en ‘De inbreng van inwoners is NIET meegenomen in het besluit, omdat:’ hebben we niet geanalyseerd omdat er te weinig data beschikbaar was per fase om duidelijke conclusies te trekken. De vraag ‘De inbreng van inwoners is WEL meegenomen in het besluit, omdat:’ is per fase uitgevraagd, met daarbij de volgende steekproefgrootte: ‘Zoekgebieden vaststellen’ (n=8), ‘Gemeentelijke visie of beleidsontwikkeling’ (n=19), ‘Zoekgebieden verder uitwerken, randvoorwaarden projecten, ontwikkelen en/of het uitzetten, van een (maatschappelijke) tender’ (n=10), ‘Locatie vaststellen’ (n=6), ‘Selectie van initiatieven/projecten’ (n=5), ‘Projectontwikkeling wind’ (n=1), ‘Projectontwikkeling zon’ (n=24), ‘Projectontwikkeling infra’ (n=4).

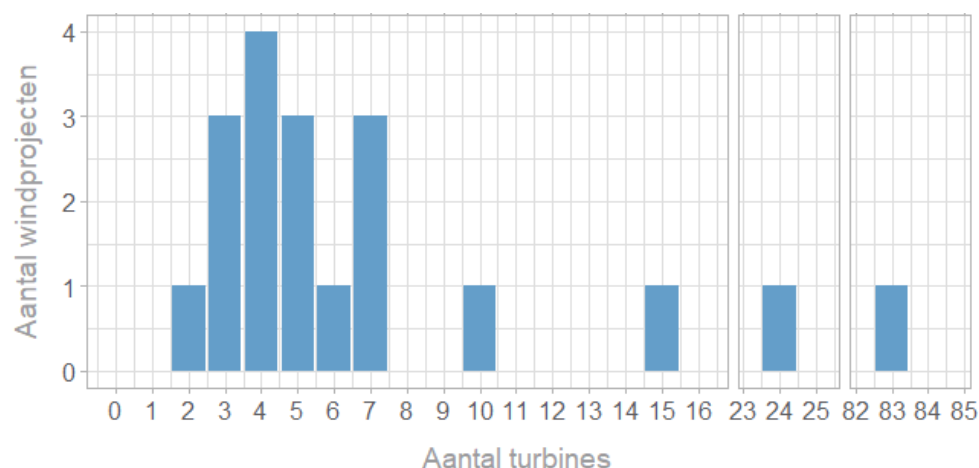
De vraag 'De inbreng van inwoners is NIET meegenomen in het besluit, omdat:' is ook per fase uitgevraagd, met daarbij de volgende steekproefgrootte: 'Zoekgebieden vaststellen' (n=0), 'Gemeentelijke visie of beleidsontwikkeling' (n=0), 'Zoekgebieden verder uitwerken, randvoorwaarden projecten, ontwikkelen en/of het uitzetten, van een (maatschappelijke) tender' (n=0), 'Locatie vaststellen' (n=3), 'Selectie van initiatieven/projecten' (n=1), 'Projectontwikkeling wind' (n=0), 'Projectontwikkeling zon' (n=5), 'Projectontwikkeling infra' (n=0).

3.12 Achtergrondkenmerken van projectontwikkeling

In deze paragraaf staan achtergrondkenmerken beschreven van de projecten die door gemeenten genoemd zijn.

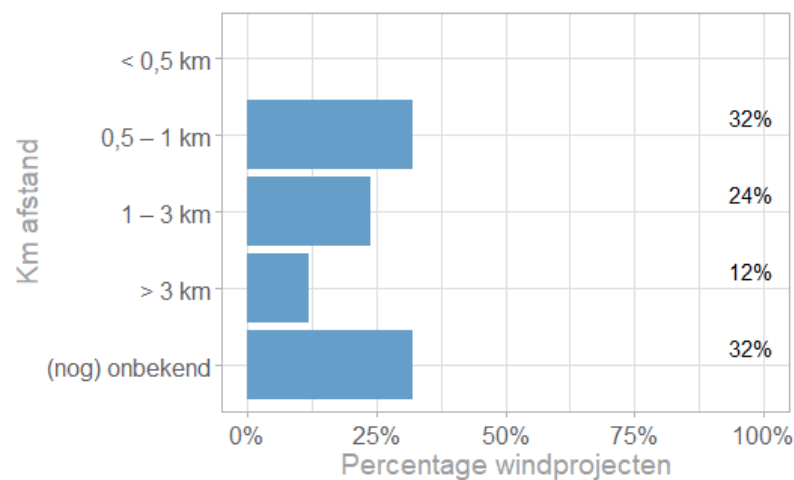
3.12.1 Kenmerken projectontwikkeling wind

Tweeëntwintig gemeenten hebben informatie gegeven over de projectontwikkeling van windturbines. Het gaat hierbij om 26 windparken/projecten in totaal: Bij vier gemeenten gaat het om twee windparken, en bij achttien gemeenten om één park. Vervolgens kon in de vragenlijst voor maximaal drie windparken per gemeente extra informatie worden verstrekt. Het aantal windturbines per park/project liep sterk uiteen: van twee turbines tot 83 windturbines per park (zie Figuur 3.27).

Figuur 3.27 Antwoorden op de vraag: "Om hoeveel windturbines ging het bij dit project?" (n=19 windparken)

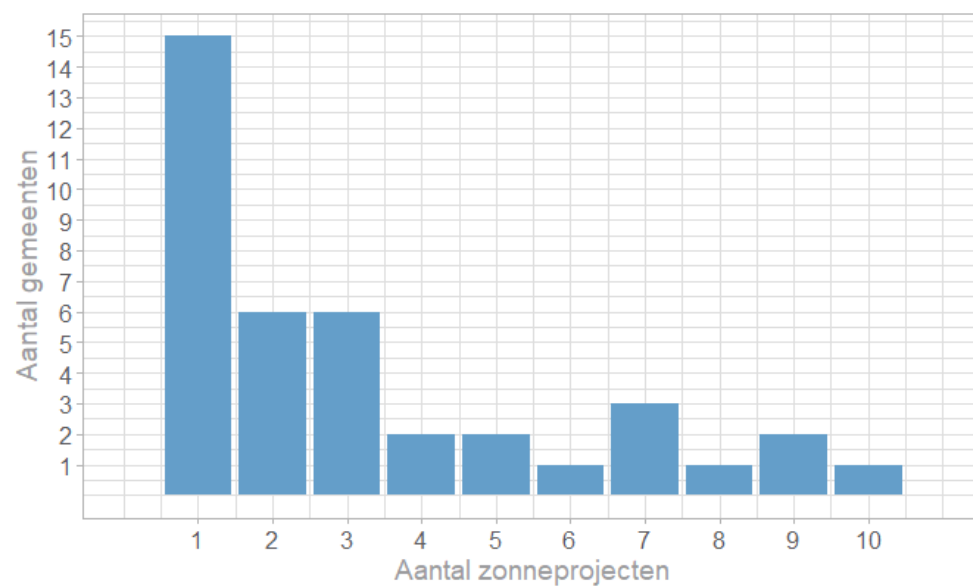
Figuur 3.28 laat zien dat voor een derde windparken het voor de gemeenten (nog) onbekend is hoe ver ze van de bebouwde kom worden ontwikkeld. Bij een derde worden ze tussen de 0.5 en 1 km vanaf de bebouwde kom ontwikkeld.

Figuur 3.28 Antwoorden op de vraag: “Wat is de afstand van de windturbine(s) tot de bebouwde kom?” (n=25 windparken)

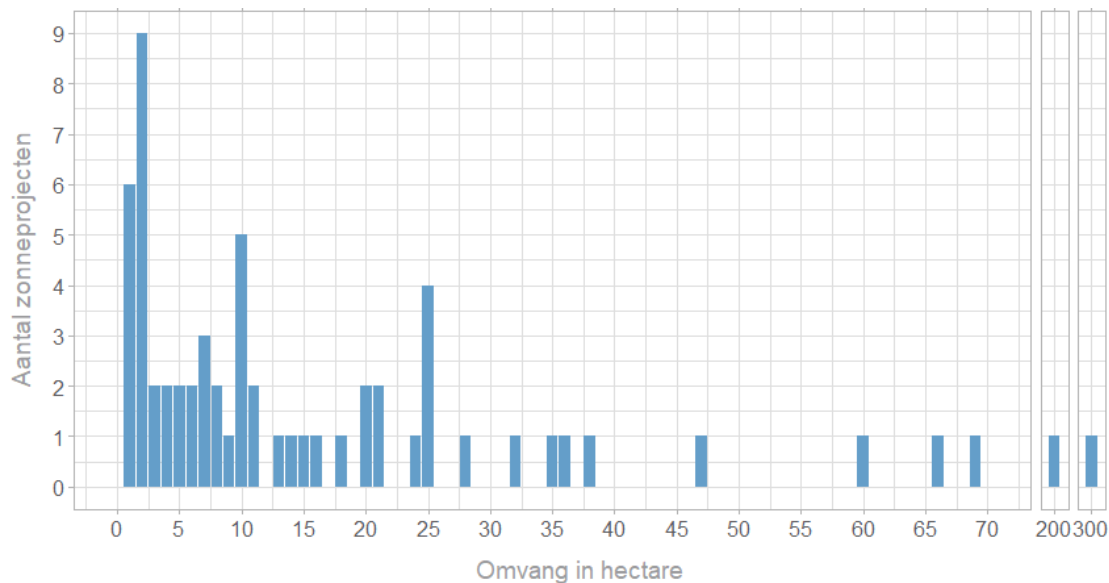
3.12.2 Kenmerken projectontwikkeling zon

Door 39 gemeenten is aangegeven dat zij bezig zijn (geweest) met de projectontwikkeling van zonneparken. Het gaat om 126 projecten in totaal, en dit loopt uiteen van gemeenten waarbij aan één zonnepark is gewerkt (n=15) tot één gemeente waarbij aan tien zonneparken is gewerkt (zie Figuur 3.29).

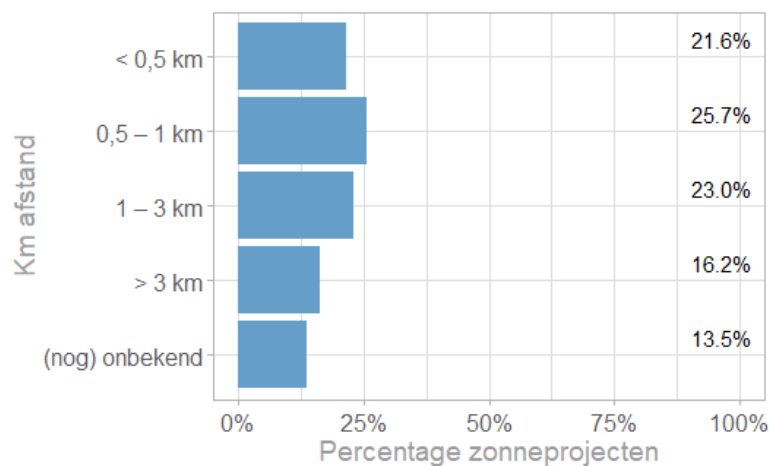
Figuur 3.29 Antwoorden op de vraag: “Om hoeveel locaties/zonneprojecten gaat het?” (n=39 gemeenten)”

Vervolgens kon in de vragenlijst voor maximaal drie zonneparken per gemeente extra informatie worden verstrekt. Als eerste is gevraagd naar de omvang van de genoemde projecten. De omvang liep sterk uiteen van 1 hectare tot 300 hectare (zie Figuur 3.30).

Figuur 3.30 Antwoorden op de vraag: “Wat was de omvang van het zonnepark?” (n=62 zonneparken)

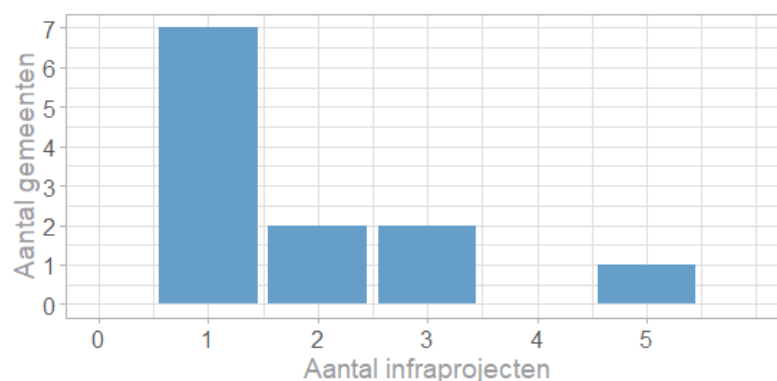
Figuur 3.31 laat zien dat de afstand van de zonneparken tot de bebouwde kom aardig uiteenliepen; we zien geen uitschieters wat betreft de afstand.

Figuur 3.31 Antwoorden op de vraag: “Wat was de afstand van het zonnepark tot de bebouwde kom?” (n=74 zonneparken)

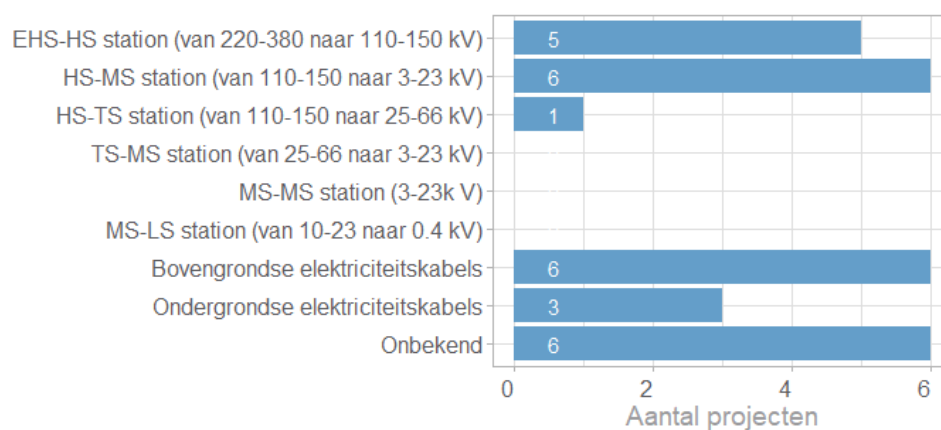
3.12.3 Kenmerken projectontwikkeling infrastructuur elektriciteitstransport

In totaal hebben twaalf gemeenten informatie gedeeld omtrent het ontwikkelen van de infrastructuur voor elektriciteitstransport van duurzame energie. Het ging hierbij om 22 infrastructuurprojecten in totaal. Per gemeente liep het aantal projecten uiteen van één tot vijf infrastructuurprojecten.

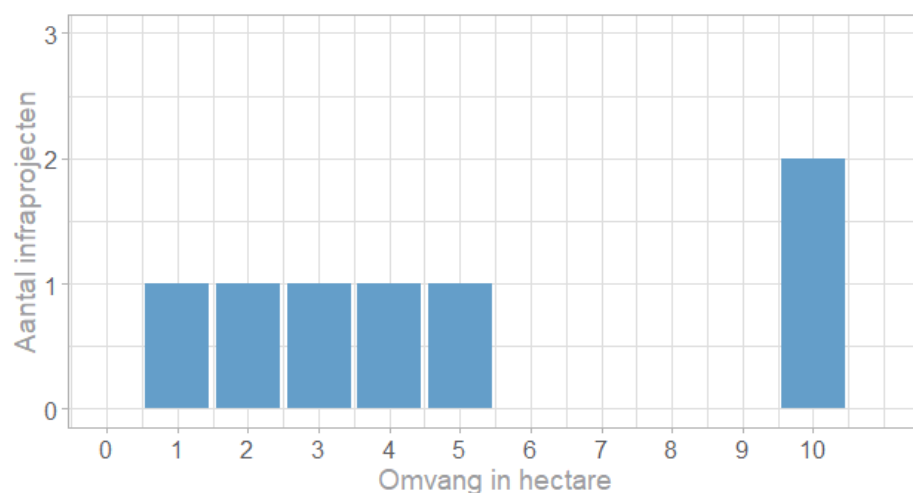
Figuur 3.32 Antwoorden op de vraag: “Antwoorden op de vraag: “Om hoeveel locaties/infraprojecten gaat het?” (n=12 gemeenten)”

Ook hier kon een gemeente extra informatie geven over maximaal drie infrastructurele projecten, namelijk over type infrastructuur, de oppervlakte van de infrastructuur en de afstand tot de bebouwde kom. Figuur 3.33 geeft een overzicht van het type infrastructuur dat is toegepast bij deze infraprojecten.

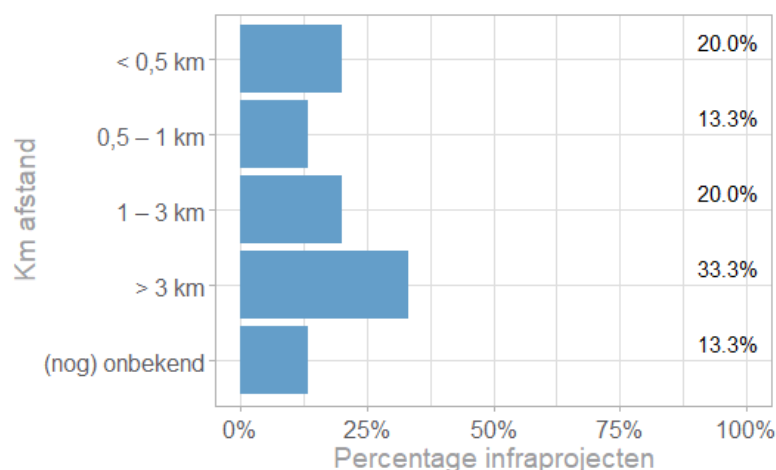
Figuur 3.33 Antwoorden op de vraag: “Om wat voor een infrastructuur voor het elektriciteitstransport ging het? (Meerdere antwoorden mogelijk)” (n= 20 infraprojecten)

Niet elke gemeente heeft informatie gegeven over de oppervlakte van de energietransport-infrastructuur (bovengrondse kabels en tussenstations). Bij zeven projecten hebben we informatie over de omvang in hectaren (zie Figuur 3.34).

Figuur 3.34 Antwoorden op de vraag: “Wat was de omvang van het infraproject?” (n=7 infraprojecten)

In Figuur 3.35 is te zien hoe groot de afstand is tussen de energietransport-infrastructuur en de bebouwde kom.

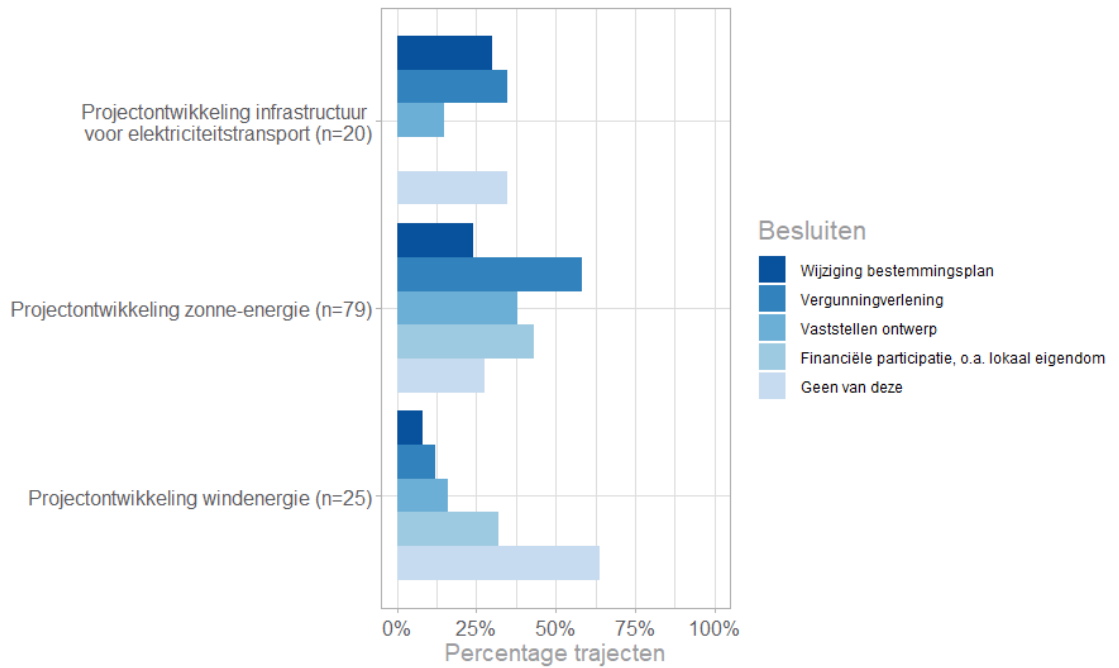

Figuur 3.35 Antwoorden op de vraag: “Wat was de afstand van de energietransport-infrastructuur tot de bebouwde kom?” (n=15 infraprojecten)

3.12.4 Besluiten bij projecten en inwonerparticipatie

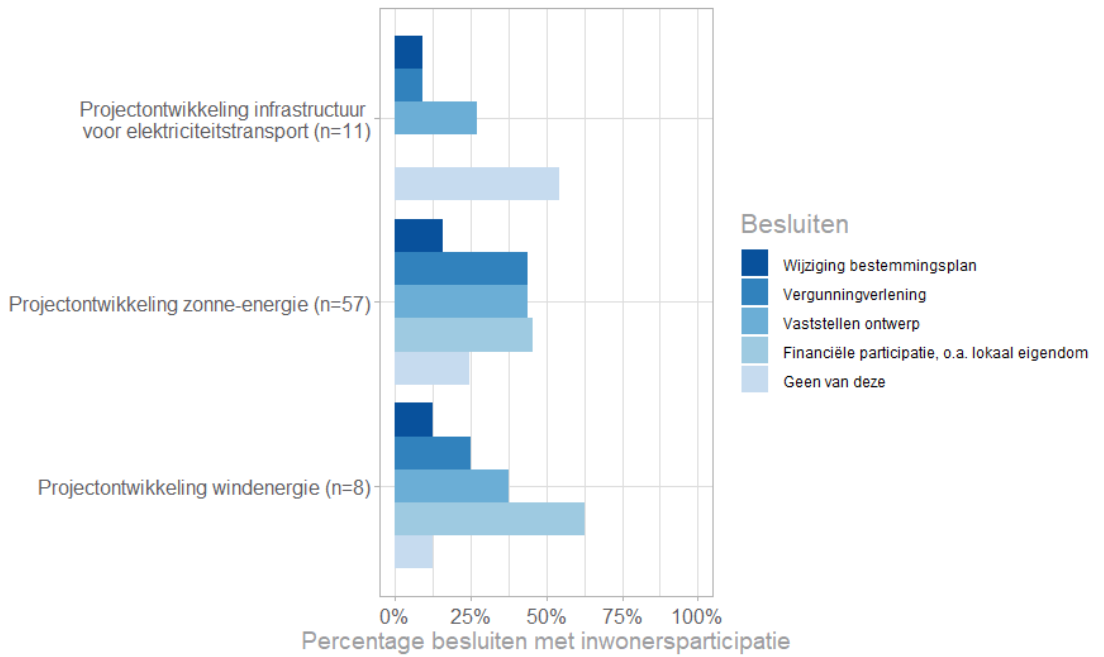
Aan gemeenten die met projectontwikkeling bezig zijn geweest, hebben we vervolgens gevraagd of zij binnen dat project met bepaalde besluiten zijn bezig geweest (Figuur 3.36). Wanneer dat het geval was is gevraagd of daarbij ook inwonerparticipatie heeft plaatsgevonden (Figuur 3.37).

In Figuur 3.36 is te zien dat bij een groot deel van de projecten er niet aan de genoemde besluiten is gewerkt, bij windprojecten zelfs meer dan de helft. Bij zonne-projecten en infrastructuur is het vaakst gewerkt aan vergunningverlening.

Figuur 3.36 Antwoorden op de vraag: “In deze fase zijn we afgelopen jaar (sinds RES 1.0) bezig geweest met de volgende besluiten.” (Meerdere antwoorden mogelijk)

Indien een gemeente heeft aangegeven dat zij met een besluit zijn bezig geweest, is gevraagd of daar ook inwonerparticipatie-activiteiten hebben plaatsgevonden. Figuur 3.37 laat zien dat bij slechts een deel dat het geval was. Opvallend is dat over het algemeen bij de wijziging van het bestemmingsplan minder vaak inwoners worden betrokken dan de andere besluiten.

Figuur 3.37 Antwoorden op de vraag: “Bij welke besluiten hebben inwonerparticipatie activiteiten plaatsgevonden?” (Meerdere antwoorden mogelijk)

De volgende deelhoofdstukken gaan over de vragen die betrekken hadden op inwonerparticipatie.

4 Geleerde lessen

Op basis van deze eerste meting hebben we een aantal geleerde lessen die we willen meenemen naar een volgende versie.

4.1 Verspreiding van de vragenlijst

Niet alle regio's hebben de vragenlijst doorgestuurd naar hun gemeenten. We zijn daarom bezig om te kijken wat hier redenen voor zijn en hoe we barrières kunnen wegnemen. Een evaluatie met de accounthouders die de schakel zijn tussen NPRES en de regio's leverde de volgende punten op: 1) beter met regio's afstemmen over de timing van de vragenlijst; 2) duidelijker zijn over de relatie tussen het Periodiek Overzicht en de Quick Scan van NP RES die regio's invullen, zodat duidelijk is dat twee een ander doel hebben en niet overlappen; en 3) Duidelijker zijn wat het Periodiek Overzicht kan opleveren voor regio's, en daarom zeker ook de resultaten aan de regiocoördinatoren presenteren. We zijn van plan om naast met de accounthouders ook onder andere met de regiocoördinatoren en enkele gemeenten te evalueren.

Sommige gemeenten gaven aan dat er vanuit meerdere medewerkers informatie moest komen om de vragenlijst in te vullen. Zij vroegen daarom om een pdf versie van de vragenlijst. Voor een volgende afname van de vragenlijst raden we aan dit gelijk mee te sturen.

4.2 Structuur van de vragenlijst

Betreft de structuur van de vragenlijst zijn een aantal geleerde lessen:

Routing van de vragen

- In de huidige vragenlijst vragen we eerst aan een gemeente wat successen en knelpunten zijn. Gemeenten vulden hier bij 'Anders, namelijk:' regelmatig in dat zij niet degenen zijn die de participatie hebben georganiseerd, maar hier wel enigszins zicht op hebben. Het kan handiger dus zijn om eerst te vragen wie de participatie organiseert en daarna wat goed of niet goed gaat.
- Bij de vragen over successen, knelpunten van een gemeente moet ook de antwoordoptie gegeven worden dat de vragen niet van toepassing zijn omdat zij (nog) niet met inwonerparticipatie bezig zijn geweest. Bij de open antwoorden (anders, namelijk...) hebben gemeenten er melding van gemaakt dat een vraag voor hen niet van toepassing is. Een andere optie is om eerst te vragen of een gemeente al met inwonerparticipatie bezig is geweest en zo nee, vragen die niet van toepassing zijn overslaan (knelpunten, successen, beschikbare fte).
- Door de uitgebreide routing moesten we de vragenlijst in twee delen opknippen waardoor gemeenten twee verschillende linkjes moesten openen. We zien dat gemeenten niet altijd beide vragenlijst hebben ingevuld. Een volgende keer moet de vragenlijst daarom één geheel vormen.

- Om de vragenlijst zo prettig mogelijk te houden voor de gemeenten, hebben we ervoor gekozen om de vragen niet verplicht te maken. In het vervolg kunnen we beter (een) antwoordoptie(s) toevoegen 'dit weet ik niet' en/of 'hier wil ik liever niet op in gaan'. Op deze manier hebben we beter zicht op het feit dat gemeenten tussendoor zijn afgehaakt of dat zij de vraag niet in wilden of konden invullen. Bij de fase projectontwikkeling hebben we gevraagd naar de besluiten die hebben gespeeld afgelopen jaar (sinds RES 1.0) omdat we vooral geïnteresseerd zijn in participatie bij besluitvorming. Wanneer respondenten "geen van deze" kozen, hebben we niet gevraagd naar de inwonerparticipatie. We weten niet waarom respondenten "geen van deze" gekozen hebben: lag het project stil, of hebben ze aan een ander besluit gewerkt? Of hebben ze inwonerparticipatie toegepast zonder met een besluit bezig te zijn geweest? In een vervolg zal hiervoor een oplossing voor bedacht worden.

De verschillende fasen van het traject

- In de huidige vragenlijst krijgen gemeente per fase van het traject (van beleid tot en met ontwikkeling) steeds dezelfde vragen over inwonerparticipatie. Dit heeft in sommige gevallen minder goed uitgepakt. Eén van de gemeenten merkte bijvoorbeeld in de open antwoorden op dat ze die vraag al beantwoord hadden, maar dan voor een andere fase, en vulde de vraag dan niet opnieuw in. Een van de gemeenten vertelde ons dat zij de vragenlijst niet hebben ingevuld omdat zij zich niet herkenden in de verschillende fasen die in de vragenlijst genoemd worden. Het opdelen van de vragenlijst in verschillende fasen van het traject verdient dus nog nadere aandacht: zijn dit inderdaad de fasen die gemeenten herkennen en doorlopen?

Vraagstellingen

- De antwoord categorie "Er is nog geen besluit genomen" bij de vraag: "Is de inbreng van inwoners gebruikt bij het komen tot een besluit?" kan mogelijk verwarrend zijn. Het zegt namelijk niets over of er al iets is gedaan met de input van bewoners. Dit antwoord zorgde er tevens voor dat de gemeente geen vragen meer kreeg aangeboden over hoe de input werd meegenomen.
- De vragen over discussieonderwerpen en de veranderingen waartoe het leidt zijn niet bevraagd met dezelfde antwoordcategorieën. Wanneer we dit gelijk trekken kunnen we beter zien of de discussie tijdens de participatie ook overeenkomt met de veranderingen in het besluit.
- We gaan opzoek naar een betere manier om uit te vragen of de inbreng van inwoners (niet) is meegenomen en waarom. In de huidige dataset was de n te laag om hier uitspraken over te kunnen doen.
- We weten in de huidige vragenlijst niet hoe "landschappelijke inpassing" is geïnterpreteerd door respondenten. In een volgende vragenlijst gaan we dit begrip concreter maken dan wel uitsplitsen in verschillende onderdelen.
- Een aantal gemeenten geeft aan dat zijn geen fte beschikbaar hebben voor participatie maar wel inwonerparticipatie organiseren. Een volgende keer moet hier aandacht aan besteed worden door er een vervolgvraag aan te wijden.

A De vragenlijst

Welkom

We willen u vragen mee te doen aan een onderzoek naar inwonerparticipatie bij het ontwikkelen van wind- en zonneparken en de uitbreiding van het elektriciteitsnetwerk. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door TNO in samenwerking met NP RES en VNG, en wordt gefinancierd door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat.

We vragen u de vragenlijst vóór 25 mei 2022 in te vullen. Het invullen kost ongeveer 10-45 minuten. Dit is afhankelijk van het aantal (deel)trajecten en projecten dat in de gemeente plaatsvond afgelopen jaar. Indien nodig kunt u de vragenlijst tussentijds opslaan en later verder gaan.

Onder inwonerparticipatie verstaan we participatieactiviteiten waar individuele inwoners aan deelnemen. Het gaat hierbij dus niet om overleggen met belangengroepen. Het gaat om participatie in het hele proces: van RES-proces tot projectontwikkeling.

Doel van het onderzoek is inzicht te geven in:

1. Wat er allemaal al gebeurt op het gebied van inwonerparticipatie voor zonneparken en het elektriciteitsnetwerk.
2. Wat de ondersteuningsbehoeften van gemeenten zijn op het gebied van inwonerparticipatie, zodat o.a. NP RES en de Rijksoverheid hierop in kunnen spelen.

De resultaten van het onderzoek komen in het najaar van 2022 beschikbaar. De vragenlijst zal de komende jaren jaarlijks herhaald worden.

De ingevulde antwoorden per gemeente zullen alleen door de onderzoekers van TNO worden ingezien. TNO is niet verplicht inzicht te geven in de data bij een eventueel verzoek op basis van de Wet Openbaarheid van Bestuur. De resultaten worden niet per gemeente gepubliceerd zodat ze niet herleidbaar zijn naar een specifieke gemeente.

Aan het einde van de vragenlijst krijgt u de mogelijkheid een pdf van uw eigen antwoorden te downloaden.

Deelname aan dit onderzoek is geheel vrijwillig. U kunt als deelnemer uw medewerking aan het onderzoek te allen tijde stoppen of weigeren dat uw gegevens voor het onderzoek mogen worden gebruikt, zonder opgave van redenen. Met technische vragen kunt u contact opnemen met anja.langefeld@tno.nl.

Met vragen over het onderzoek kunt u contact opnemen met geerte.paradies@tno.nl.

1. Ondersteuningsbehoeften

Het eerste deel van de vragenlijst gaat over de ondersteuningsbehoefte van uw gemeente op het gebied van inwonerparticipatie bij het ontwikkelen van wind- en zonneparken en de uitbreiding van het elektriciteitsnetwerk.

Onder inwonerparticipatie verstaan we participatieactiviteiten met deelname van individuele inwoners, het gaat hierbij dus niet om belangengroepen. De participatieactiviteiten omvatten zowel het organiseren van de participatie als de communicatie naar inwoners.

1. [Open vraag] Wat is de naam van de gemeente waarvoor u werkzaam bent?
.....
2. Is er in het beleid geborgd dat er participatie plaatsvindt voor **wind- en zonneparken**? Dit kan ook op basis van algemeen inwonerparticipatiebeleid zijn.
 - a. Ja, voor financiële participatie
 - b. Ja, voor procesparticipatie (inwoners worden betrokken, bijvoorbeeld doordat ze mogen meepraten)
 - c. Ja, voor financiële én procesparticipatie
 - d. Nee
 - e. Anders, namelijk ...
3. Hoeveel fte (voltijds medewerkers) is er in deze gemeente beschikbaar voor inwonerparticipatie voor de energietransitie (wind en zon)? Het gaat hierbij zowel om de **communicatie** als het **organiseren van de participatie**. Maak een schatting en houdt er rekening mee dat de uren mogelijk zijn verdeeld over verschillende collega's of het werk kan variëren over de tijd, (bijv. als een medewerker gemiddeld de helft van de werkweek bezig is met inwonerparticipatie in de energietransitie, vul dan in 0,5 fte)
 - a. ... fte binnen de gemeenteorganisatie
 - b. ... fte ingehuurd van buiten de gemeenteorganisatie
4. Wat gaat er over het algemeen **goed** in de uitvoering van de inwonerparticipatie bij wind- en zonneparken? (Meerdere antwoorden mogelijk)
 - a. Het bereiken van inwoners
 - b. Het ophalen van zorgen en wensen van inwoners
 - c. Het ophalen van ideeën van inwoners
 - d. Het verwerken van de inbreng van inwoners in plannen/besluiten
 - e. Het bereiken van specifieke doelgroepen, namelijk....
 - f. Het betrekken van lokale initiatieven/energiecoöperaties
 - g. Het betrokken houden van inwoners gedurende het hele proces
 - h. Er is voldoende capaciteit (medewerkers) om inwonerparticipatie te organiseren
 - i. Er zijn voldoende financiële middelen (voor andere zaken dan menskracht)
 - j. Er is voldoende kennis over hoe inwonerparticipatie te organiseren
 - k. Anders, namelijk...
 - l. Dit is niet bekend bij ons als gemeente, omdat een andere partij de inwonerparticipatie organiseerde of organiseert
 - m. De gemeente heeft geen inwonerparticipatie toegepast of past dit niet toe
5. [Open vraag] Kunt u toelichten wat er goed gaat en waarom?
.....

6. Wat zijn over het algemeen de belangrijkste **knelpunten** bij de inwonerparticipatie bij wind- en zonneparken? (Meerdere antwoorden mogelijk)
- Het bereiken van inwoners
 - Het informeren van inwoners
 - Het ophalen van zorgen en wensen van inwoners
 - Het ophalen van ideeën van inwoners
 - Het verwerken van de inbreng van inwoners in plannen/besluiten
 - Het bereiken van een breed publiek (een representatieve samenstelling van de lokale bevolking) of het bereiken van specifieke doelgroepen, namelijk...
 - Het betrekken van lokale initiatieven/energiecoöperaties
 - Het betrokken houden van inwoners gedurende het hele proces
 - Gebrek aan menskracht (capaciteit) om inwonerparticipatie te organiseren
 - Gebrek aan financiële middelen (voor andere zaken dan menskracht)
 - Gebrek aan kennis over hoe inwonerparticipatie te organiseren, namelijk...
 - Anders, namelijk ...
 - Dit is niet bekend bij ons als gemeente, omdat een andere partij de inwonerparticipatie organiseerde of organiseert
 - De gemeente heeft geen inwonerparticipatie toegepast of past dit niet toe
7. [Open vraag] Kunt u toelichten wat er niet goed en waarom?
8. Aan welke ondersteuning zou deze gemeente behoefte hebben op het gebied van inwonerparticipatie? (Meerdere antwoorden mogelijk)
- Kennis over hoe inwonerparticipatie georganiseerd kan worden (algemeen)
 - Kennis over hoe verschillende groepen inwoners te bereiken
 - Kennis over hoe om te gaan met weerstand en emoties
 - Kennis over hoe om te gaan met desinformatie
 - Kennis over hoe uit te leggen hoeveel invloed inwoners hebben (verwachtingen)
 - Kennis over hoe je financiële participatie kunt bereiken / organiseren
 - Kennis over hoe je een maatschappelijke tender organiseert
 - Kennis over hoe je inwonerinitiatieven ondersteunt
 - Extra menskracht
 - Financiële middelen (voor andere zaken dan menskracht)
 - Goede voorbeelden
 - Uitwisseling van kennis en ervaringen met andere gemeenten
 - Een communicatiecampagne vanuit het Rijk (over waarom dit beleid nodig is)
 - Geen behoefte aan extra ondersteuning
 - Anders, namelijk....
9. [Open vraag] Welke vraag of vragen zou u willen stellen aan inwonerparticipatie-experts?
-

2. Mogelijkheden tot participeren / meewegen van de inbreng van inwoners

Het tweede deel van de vragenlijst gaat over welke trajecten en projecten er lopen binnen deze gemeente en de toegepaste inwonerparticipatie. Bij de ontwikkeling van wind- en zonneparken bestaan er verschillende fases/trajecten waarbij inwoners kunnen worden betrokken.

Gemeenten verschillen in de aanpak (bijv. door het samenvoegen van trajecten) en de volgorde van deze trajecten. Toch willen we graag weten bij welke onderdelen inwoners hebben geparticipeerd.

Daarom vragen wij eerst met welke fases/trajecten de gemeente is bezig geweest. Daarna volgen vragen over of en hoe inwoners hierbij zijn betrokken.

Verschillende trajecten

10. Met welke trajecten is deze gemeente de afgelopen 4 jaar bezig geweest? (Meerdere antwoorden mogelijk)
 - a. Zoekgebieden vaststellen (vaak in regionaal verband)
 - b. Gemeentelijke visie of beleidsontwikkeling voor duurzame energie, breder dan alleen RES
 - c. Zoekgebieden verder uitwerken en randvoorwaarden (uitnodigingskader) ontwikkelen voor projectontwikkeling en/of het uitzetten van een (maatschappelijke) tender
 - d. Locatie(s) voor opwek van duurzame energie vaststellen binnen de gemeente
 - e. Selectie van initiatieven/projecten
 - f. Projectontwikkeling windenergie
 - g. Projectontwikkeling zonne-energie
 - h. Projectontwikkeling infrastructuur voor elektriciteitstransport
 - i. Geen van bovenstaande

11. Met welke van de door u aangegeven trajecten was deze gemeente bezig in de periode **sinds de vaststelling van RES 1.0** (voor de meeste gemeenten is dat de periode medio 2021 tot nu)? (Meerdere antwoorden mogelijk)
 - a. Zoekgebieden vaststellen (vaak in regionaal verband) → [vul de vragen in op pagina 5 t/m 7](#)
 - b. Gemeentelijke visie of beleidsontwikkeling voor duurzame energie, breder dan alleen RES → [vul de vragen in op pagina 8 t/m 10](#)
 - c. Zoekgebieden verder uitwerken en randvoorwaarden (uitnodigingskader) ontwikkelen voor projectontwikkeling en/of het uitzetten van een (maatschappelijke) tender → [vul de vragen in op pagina 11 t/m 13](#)
 - d. Locatie(s) voor opwek van duurzame energie vaststellen binnen de gemeente → [vul de vragen in op pagina 14 t/m 16](#)
 - e. Selectie van initiatieven/projecten → [vul de vragen in op pagina 17 t/m 19](#)
 - f. Projectontwikkeling windenergie → [vul de vragen in op pagina 20 t/m 23](#)
 - g. Projectontwikkeling zonne-energie → [vul de vragen in op pagina 24 t/m 27](#)
 - h. Projectontwikkeling infrastructuur voor elektriciteitstransport → [vul de vragen in op pagina 28 t/m 31](#)

- i. Geen van bovenstaande → U bent aan het einde gekomen van deze vragenlijst

Het vervolg van de vragenlijst bevat vragen over de trajecten waar de gemeente sinds de vaststelling van de RES 1.0 mee bezig is geweest.

a. Zoekgebieden vaststellen

Onderstaande vragen zijn voor u relevant als u bij vraag 11 optie a heeft aangevinkt (zie pagina 4).

U heeft aangegeven dat de gemeente het afgelopen jaar (sinds RES 1.0) bezig is geweest met het vaststellen van zoekgebieden.

12. Op welke wijze waren inwoners hierbij betrokken? (Meerdere antwoorden mogelijk)
- a. Niet, we hadden hier geen inwonerparticipatie voor gepland → [vraag 13 t/m 18 overslaan](#)
 - b. Niet, maar dat was oorspronkelijk wel de bedoeling → [vraag 13 t/m 18 overslaan](#)
 - c. Informeren (bijv. middels flyers, kranten, mailing)
 - d. Inspreken bij de gemeenteraad
 - e. Inspreken overig (inwoner kan reageren op plannen bijv. via enquête)
 - f. Consulteren / raadplegen (inwoner kan actief meedenken, dialoog, bijv. via workshops, klankbordgroep)
 - g. Meebeslissen (inwoner heeft een stem, bijv. via inwonerpanel)
 - h. Coproduceren / samenwerken (inwoner is onderdeel van het projectteam)
 - i. De inwoner was wel betrokken, maar weet niet welke van voorgaande antwoordopties.
 - j. Anders, namelijk...
 - k. Dit is niet bekend bij ons als gemeente → [vraag 13 t/m 18 overslaan](#)

[Vraag 13 t/m 18 overslaan als het antwoord op vraag 12 a, b of k is.](#)

13. Wie organiseerde de inwonerparticipatie bij het vaststellen van zoekgebieden? (Meerdere antwoorden mogelijk)
- a. Rijksoverheid
 - b. RES-regio
 - c. Provincie
 - d. Een ander regionaal samenwerkingsverband (bijv. samen met andere gemeenten)
 - e. Gemeente
 - f. Projectontwikkelaar
 - g. Energiecoöperatie
 - h. Dorps/wijkplatform (onafhankelijk van de gemeente)
 - i. Anders, namelijk...
14. Waar is veel discussie over geweest tijdens de inwonerparticipatie? (Meerdere antwoorden mogelijk)
- a. Uitzicht
 - b. Geluidsoverlast
 - c. Lichtoverlast (bijv. reflectie, slagschaduw)
 - d. Gezondheid
 - e. Waardedaling woning
 - f. Locatie van het project
 - g. Profiteren door (buitenlandse) ontwikkelaars
 - h. Financiële compensatie
 - i. Financiële participatie

- j. Beschikbaarheid (landbouw)grond voor andere bestemmingen
- k. Veiligheid
- l. Effecten op de natuur/biodiversiteit
- m. Historie: bijv. onrecht vanuit het verleden
- n. Capaciteit van het elektriciteitsnetwerk (ontoereikend)
- o. De noodzaak van duurzame energie (bijv. doel is al behaald)
- p. Eerlijkheid van het (RES)proces
- q. Voorkeur voor een andere technologie
- r. Anders, namelijk...
- s. Dit is niet bekend bij ons als gemeente

15. Is de inbreng van inwoners gebruikt bij het komen tot een besluit/vaststelling?
- a. Er is nog geen besluit genomen
 - b. Nee → ga door naar vraag 18
 - c. Ja, gedeeltelijk
 - d. Ja, geheel
 - e. Onduidelijk of de inbreng echt gebruikt is
 - f. Dit is niet bekend bij ons als gemeente

Indien er werd gekozen voor 15 a, e, of f, kunt u vraag 16, 17, en 18 overslaan.
Indien er werd gekozen voor 15 b, kunt u vraag 16 en 17 overslaan, en vraag 18 beantwoorden.

16. Op welk gebied heeft de inbreng van burgers geleid tot veranderingen?
(Meerdere antwoorden mogelijk)
- a. Locatie en afbakening zoekgebieden aangepast
 - b. Timing van het proces is aangepast
 - c. Techniek keuze (wind/zon) aangepast
 - d. Landschappelijk inpassing aangepast
 - e. Omvang is aangepast
 - f. Extra maatregelen om overlast te voorkomen
 - g. Extra eisen voor ruimtelijke kwaliteit (ruimte voor groen, etc.)
 - h. Extra eisen voor procesparticipatie bij projecten
 - i. Eisen voor financiële regelingen bij projecten
 - j. Anders, namelijk...
 - k. Dit is niet bekend bij ons als gemeente

17. De inbreng van inwoners is WEL meegenomen in het besluit, omdat:
(Meerdere antwoorden mogelijk)
- a. De inbreng van inwoners de plannen kwalitatief beter maakten
 - b. Het besluit zo beter aansloot bij de wensen en behoeften van inwoners
 - c. Er nog ruimte was om de wensen van inwoners mee te nemen
 - d. De belangen van inwoners te verenigen waren met andere belangen
 - e. De gemeenteraad dit besloten heeft
 - f. Anders, namelijk...

Onderstaande vraag is alleen relevant als 15 b is aangevinkt.

18. De inbreng van inwoners is NIET meegenomen in het besluit, omdat:
(Meerdere antwoorden mogelijk)
- a. Er geen wijzigingen nodig waren, iedereen zat op één lijn
 - b. Er geen ruimte meer was om de wensen van inwoners mee te nemen
 - c. Verschillende inwoners verschillende wensen hadden
 - d. Er te weinig inwoners meegedacht hebben

- e. Andere belangen zwaarder gewogen hebben.
- f. De gemeenteraad anders heeft beslist
- g. Anders, namelijk...

Ga terug naar vraag 11 op pagina 4 om te checken welke vragen u nog moet beantwoorden.

b. Gemeentelijke visie- en beleidsontwikkeling

Onderstaande vragen zijn voor u relevant als u bij vraag 11 optie b heeft aangevinkt (zie pagina 4).

U heeft aangegeven dat de gemeente het afgelopen jaar (sinds RES 1.0) bezig is geweest met visie of beleidsontwikkeling voor duurzame energie binnen de gemeente, breder dan alleen de RES.

12. Gaat deze visie- of beleidsontwikkeling alleen over de opwekking van duurzame energie? Of worden er ook andere opgaven betrokken?
 - a. Ja, alleen over de opwekking van duurzame energie
 - b. Het gaat ook over: Aardgasvrije wijken / De warmtetransitie / Infrastructuur warmte
 - c. Het gaat ook over: Infrastructuur elektriciteit
 - d. Het gaat ook over: Infrastructuur wegen
 - e. Het gaat ook over: Groen / landschap
 - f. Het gaat ook over: Anders, namelijk:

13. Op welke wijze waren inwoners betrokken bij de visie of beleidsontwikkeling? (Meerdere antwoorden mogelijk)
 - a. Niet, we hadden hier geen inwonerparticipatie voor gepland --> [Vraag 14 t/m 19 overslaan](#)
 - b. Niet, maar dat was oorspronkelijk wel de bedoeling --> [Vraag 14 t/m 19 overslaan](#)
 - c. Informeren (bijv. middels flyers, kranten, mailing)
 - d. Inspreken bij de gemeenteraad
 - e. Inspreken overig (inwoner kan reageren op plannen bijv. via enquête)
 - f. Consulteren / raadplegen (inwoner kan actief meedenken, dialoog, bijv. via workshops, klankbordgroep)
 - g. Meebeslissen (inwoner heeft een stem, bijv. via inwonerpanel)
 - h. Coproduceren / samenwerken (inwoner is onderdeel van het projectteam)
 - i. De inwoner was wel betrokken, maar onbekend op welke manier.
 - j. Anders, namelijk...
 - k. Dit is niet bekend bij ons als gemeente --> [Vraag 14 t/m 19 overslaan](#)

[Vraag 14 t/m 19 overslaan als het antwoord op vraag 13 a, b of k is.](#)

14. Wie organiseerde de inwonerparticipatie bij deze visie- en beleidsontwikkeling? (Meerdere antwoorden mogelijk)
 - a. Rijksoverheid
 - b. RES-regio
 - c. Provincie
 - d. Een ander regionaal samenwerkingsverband (bijv. samen met andere gemeenten)
 - e. Gemeente
 - f. Projectontwikkelaar
 - g. Energiecoöperatie
 - h. Dorps/wijkplatform (onafhankelijk van de gemeente)
 - i. Anders, namelijk...

15. Waar is veel discussie over geweest tijdens de inwonerparticipatie?

(Meerdere antwoorden mogelijk)

- a. Uitzicht
- b. Geluidsoverlast
- c. Lichtoverlast (bijv. reflectie, slagschaduw)
- d. Gezondheid
- e. Waardedaling woning
- f. Locatie van het project
- g. Profiteren van (buitenlandse) ontwikkelaars
- h. Financiële compensatie
- i. Financiële participatie
- j. Beschikbaarheid (landbouw)grond voor andere bestemmingen
- k. Veiligheid
- l. Effecten op de natuur/biodiversiteit
- m. Historie: bijv. onrecht vanuit het verleden
- n. Capaciteit van het elektriciteitsnetwerk (ontoereikend)
- o. De noodzaak van duurzame energie (bijv. doel is al behaald)
- p. Eerlijkheid van het (RES)proces
- q. Voorkeur voor een andere technologie
- r. Anders, namelijk...
- s. Dit is niet bekend bij ons als gemeente

16. Is de inbreng van inwoners gebruikt bij het komen tot een besluit/vaststelling van visie of beleid?

- a. Er is nog geen besluit genomen
- b. Nee --> ga door naar vraag 19
- c. Ja, gedeeltelijk
- d. Ja, geheel
- e. Onduidelijk of de inbreng echt gebruikt is
- f. Dit is niet bekend bij ons als gemeente

Indien er wordt gekozen voor 16 a, e, of f, vraag 17 t/m 19 overslaan.

Indien er werd gekozen voor 16 b, kunt u vraag 17 en 18 overslaan, en vraag 19 beantwoorden.

17. Op welk gebied heeft de inbreng van burgers geleid tot veranderingen?

(Meerdere antwoorden mogelijk)

- a. Locatie en afbakening zoekgebieden aangepast
- b. Timing van het proces is aangepast
- c. Techniek keuze (wind/zon) aangepast
- d. Landschappelijk inpassing aangepast
- e. Omvang is aangepast
- f. Extra maatregelen om overlast te voorkomen
- g. Extra eisen voor ruimtelijke kwaliteit (ruimte voor groen, etc.)
- h. Extra eisen voor procesparticipatie bij projecten
- i. Eisen voor financiële regelingen bij projecten
- j. Anders, namelijk...
- k. Dit is niet bekend bij ons als gemeente

18. De inbreng van inwoners is WEL meegenomen in het besluit, omdat:

(Meerdere antwoorden mogelijk)

- a. De inbreng van inwoners de plannen kwalitatief beter maakten
- b. Het besluit zo beter aansloot bij de wensen en behoeften van inwoners

- c. Er nog ruimte was om de wensen van inwoners mee te nemen
- d. De belangen van inwoners te verenigen waren met andere belangen
- e. De gemeenteraad dit besloten heeft
- f. Anders, namelijk...

Onderstaande vraag is alleen relevant als 16 b is aangevinkt.

19. De inbreng van inwoners is NIET meegenomen in het besluit, omdat:
(Meerdere antwoorden mogelijk)

- a. Er geen wijzigingen nodig waren, iedereen zat op één lijn
- b. Er geen ruimte meer was om de wensen van inwoners mee te nemen
- c. Verschillende inwoners verschillende wensen hadden
- d. Er te weinig inwoners meegedacht hebben
- e. Andere belangen zwaarder gewogen hebben.
- f. De gemeenteraad anders heeft beslist
- g. Anders, namelijk...

Ga terug naar vraag 11 op pagina 4 om te checken welke vragen u nog moet beantwoorden.

c. Zoekgebieden verder uitwerken en randvoorwaarden ontwikkelen

Onderstaande vragen zijn voor u relevant als u bij vraag 11 optie c heeft aangevinkt (zie pagina 4).

U heeft aangegeven dat de gemeente het afgelopen jaar (sinds RES 1.0) bezig is geweest met het verder uitwerken van zoekgebieden en randvoorwaarden (uitnodigingskader) ontwikkelen voor projectontwikkeling en/of het uitzetten van een (maatschappelijke) tender.

12. Op welke wijze waren inwoners hierbij betrokken? (Meerdere antwoorden mogelijk)
- Niet, we hadden hier geen inwonerparticipatie voor gepland --> [vraag 13 t/m 18 overslaan](#)
 - Niet, maar dat was oorspronkelijk wel de bedoeling --> [vraag 13 t/m 18 overslaan](#)
 - Informereren (bijv. middels flyers, kranten, mailing)
 - Inspreken bij de gemeenteraad
 - Inspreken overig (inwoner kan reageren op plannen bijv. via enquête)
 - Consulteren/ raadplegen (inwoner kan actief meedenken, dialoog, bijv. via workshops, klankbordgroep)
 - Meebeslissen (inwoner heeft een stem, bijv. via inwonerpanel)
 - Coproduceren / samenwerken (inwoner is onderdeel van het projectteam)
 - De inwoner was wel betrokken, maar weet niet welke van voorgaande antwoordopties.
 - Anders, namelijk...
 - Dit is niet bekend bij ons als gemeente --> [vraag 13 t/m 18 overslaan](#)

[Vraag 13 t/m 18 overslaan als het antwoord op vraag 12 a, b of k is.](#)

13. Wie organiseerde de inwonerparticipatie bij het verder uitwerken van zoekgebieden en ontwikkelen van randvoorwaarden? (Meerdere antwoorden mogelijk)
- Rijksoverheid
 - RES-regio
 - Provincie
 - Een ander regionaal samenwerkingsverband (bijv. samen met andere gemeenten)
 - Gemeente
 - Projectontwikkelaar
 - Energiecoöperatie
 - Dorps/wijkplatform (onafhankelijk van de gemeente)
 - Anders, namelijk...
14. Waar is veel discussie over geweest tijdens de inwonerparticipatie? (Meerdere antwoorden mogelijk)
- Uitzicht
 - Geluidsoverlast (bijv. reflectie, slagschaduw)
 - Lichtoverlast
 - Gezondheid
 - Waardedaling woning

- f. Locatie van het project
- g. Profiteren van (buitenlandse) ontwikkelaars
- h. Financiële compensatie
- i. Financiële participatie
- j. Beschikbaarheid (landbouw)grond voor andere bestemmingen
- k. Veiligheid
- l. Effecten op de natuur/biodiversiteit
- m. Historie: bijv. onrecht vanuit het verleden
- n. Capaciteit van het elektriciteitsnetwerk (ontoereikend)
- o. De noodzaak van duurzame energie (bijv. doel is al behaald)
- p. Eerlijkheid van het (RES)proces
- q. Voorkeur voor een andere technologie
- r. Anders, namelijk...
- s. Dit is niet bekend bij ons als gemeente

15. Is de inbreng van inwoners gebruikt bij het komen tot een besluit/vaststelling bij verder uitwerken van zoekgebieden en ontwikkelen van randvoorwaarden?
- a. Er is nog geen besluit genomen
 - b. Nee --> ga door naar vraag 18
 - c. Ja, gedeeltelijk
 - d. Ja, geheel
 - e. Onduidelijk of de inbreng echt gebruikt is
 - f. Dit is niet bekend bij ons als gemeente

Indien er werd gekozen voor 15 a, e, of f, kunt u vraag 16, 17, en 18 overslaan.
Indien er werd gekozen voor 15 b, kunt u vraag 16 en 17 overslaan, en vraag 18 beantwoorden.

16. Op welk gebied heeft de inbreng van burgers geleid tot veranderingen bij het verder uitwerken van zoekgebieden en ontwikkelen van randvoorwaarden?
(Meerdere antwoorden mogelijk)
- a. Locatie en afbakening zoekgebieden aangepast
 - b. Timing van het proces is aangepast
 - c. Techniek keuze (wind/zon) aangepast
 - d. Landschappelijk inpassing aangepast
 - e. Omvang is aangepast
 - f. Extra maatregelen om overlast te voorkomen
 - g. Extra eisen voor ruimtelijke kwaliteit (ruimte voor groen, etc.)
 - h. Extra eisen voor procesparticipatie bij projecten
 - i. Eisen voor financiële regelingen bij projecten
 - j. Anders, namelijk...
 - k. Dit is niet bekend bij ons als gemeente
17. De inbreng van inwoners is WEL meegenomen in het besluit, omdat:
(Meerdere antwoorden mogelijk)
- a. De inbreng van inwoners de plannen kwalitatief beter maakten
 - b. Het besluit zo beter aansloot bij de wensen en behoeften van inwoners
 - c. Er nog ruimte was om de wensen van inwoners mee te nemen
 - d. De belangen van inwoners te verenigen waren met andere belangen
 - e. De gemeenteraad dit besloten heeft
 - f. Anders, namelijk...

Onderstaande vraag is alleen relevant als 15 b is aangevinkt.

18. De inbreng van inwoners is NIET meegenomen in het besluit, omdat:
(Meerdere antwoorden mogelijk)

- a. Er geen wijzigingen nodig waren, iedereen zat op één lijn
- b. Er geen ruimte meer was om de wensen van inwoners mee te nemen
- c. Verschillende inwoners verschillende wensen hadden
- d. Er te weinig inwoners meegedacht hebben
- e. Andere belangen zwaarder gewogen hebben
- f. De gemeenteraad anders heeft beslist
- g. Anders, namelijk...

Ga terug naar vraag 11 op pagina 4 om te checken welke vragen u nog moet beantwoorden.

d. Locaties aanwijzen

Onderstaande vragen zijn voor u relevant als u bij vraag 11 optie d heeft aangevinkt (zie pagina 4).

U heeft aangegeven dat de gemeente het afgelopen jaar (sinds RES 1.0) bezig is geweest met het aanwijzen van locaties voor wind en zon.

12. Op welke wijze waren inwoners betrokken bij het aanwijzen van locaties? (Meerdere antwoorden mogelijk)
- Niet, we hadden hier geen inwonerparticipatie voor gepland --> vraag 13 t/m 18 overslaan
 - Niet, maar dat was oorspronkelijk wel de bedoeling --> vraag 13 t/m 18 overslaan
 - Informereren (bijv. middels flyers, kranten, mailing)
 - Inspreken bij de gemeenteraad
 - Inspreken overig (inwoner kan reageren op plannen bijv. via enquête)
 - Consulteren/ raadplegen (inwoner kan actief meedenken, dialoog, bijv. via workshops, klankbordgroep)
 - Meebeslissen (inwoner heeft een stem, bijv. via inwonerpanel)
 - Coproduceren / samenwerken (inwoner is onderdeel van het projectteam)
 - De inwoner was wel betrokken, maar weet niet welke van voorgaande antwoordopties
 - Anders, namelijk...
 - Dit is niet bekend bij ons als gemeente --> vraag 13 t/m 18 overslaan

Vraag 13 t/m 18 overslaan als het antwoord op vraag 12 a, b of k is.

13. Wie organiseerde de inwonerparticipatie bij deze visie- en beleidsontwikkeling? (Meerdere antwoorden mogelijk)
- Rijksoverheid
 - RES-regio
 - Provincie
 - Een ander regionaal samenwerkingsverband (bijv. samen met andere gemeenten)
 - Gemeente
 - Projectontwikkelaar
 - Energiecoöperatie
 - Dorps/wijkplatform (onafhankelijk van de gemeente)
 - Anders, namelijk...
14. Waar is veel discussie over geweest tijdens de inwonerparticipatie? (Meerdere antwoorden mogelijk)
- Uitzicht
 - Geluidsoverlast
 - Lichtoverlast (bijv. reflectie, slagschaduw)
 - Gezondheid
 - Waardedaling woning
 - Locatie van het project
 - Profiteren van (buitenlandse) ontwikkelaars
 - Financiële compensatie
 - Financiële participatie

- j. Beschikbaarheid (landbouw)grond voor andere bestemmingen
- k. Veiligheid
- l. Effecten op de natuur/biodiversiteit
- m. Historie: bijv. onrecht vanuit het verleden
- n. Capaciteit van het elektriciteitsnetwerk (ontoereikend)
- o. De noodzaak van duurzame energie (bijv. doel is al behaald)
- p. Eerlijkheid van het (RES)proces
- q. Voorkeur voor een andere technologie
- r. Anders, namelijk...
- s. Dit is niet bekend bij ons als gemeente

15. Is de inbreng van inwoners gebruikt bij het komen tot een besluit/vaststelling?
- a. Er is nog geen besluit genomen
 - b. Nee --> ga door naar vraag 18
 - c. Ja, gedeeltelijk
 - d. Ja, geheel
 - e. Onduidelijk of de inbreng echt gebruikt is
 - f. Dit is niet bekend bij ons als gemeente

Indien er werd gekozen voor 15 a, e, of f, kunt u vraag 16, 17, en 18 overslaan.
Indien er werd gekozen voor 15 b, kunt u vraag 16 en 17 overslaan, en vraag 18 beantwoorden.

16. Op welk gebied heeft de inbreng van burgers geleid tot veranderingen?
(Meerdere antwoorden mogelijk)
- a. Locatie en afbakening zoekgebieden aangepast
 - b. Timing van het proces is aangepast
 - c. Techniek keuze (wind/zon) aangepast
 - d. Landschappelijk inpassing aangepast
 - e. Omvang is aangepast
 - f. Extra maatregelen om overlast te voorkomen
 - g. Extra eisen voor ruimtelijke kwaliteit (ruimte voor groen, etc.)
 - h. Extra eisen voor procesparticipatie bij projecten
 - i. Eisen voor financiële regelingen bij projecten
 - j. Anders, namelijk...
 - k. Dit is niet bekend bij ons als gemeente
17. De inbreng van inwoners is WEL meegenomen in het besluit, omdat:
(Meerdere antwoorden mogelijk)
- a. De inbreng van inwoners de plannen kwalitatief beter maakten
 - b. Het besluit zo beter aansloot bij de wensen en behoeften van inwoners
 - c. Er nog ruimte was om de wensen van inwoners mee te nemen
 - d. De belangen van inwoners te verenigen waren met andere belangen
 - e. De gemeenteraad dit besloten heeft
 - f. Anders, namelijk...

Onderstaande vraag is alleen relevant als 15 b is aangevinkt.

18. De inbreng van inwoners is NIET meegenomen in het besluit, omdat:
(Meerdere antwoorden mogelijk)
- a. Er geen wijzigingen nodig waren, iedereen zat op één lijn
 - b. Er geen ruimte meer was om de wensen van inwoners mee te nemen

- c. Verschillende inwoners verschillende wensen hadden
- d. Er te weinig inwoners meegedacht hebben
- e. Andere belangen zwaarder gewogen hebben.
- f. De gemeenteraad anders heeft beslist
- g. Anders, namelijk...

Ga terug naar vraag 11 op pagina 4 om te checken welke vragen u nog moet beantwoorden.

e. Selectie van initiatieven

Onderstaande vragen zijn voor u relevant als u bij vraag 11 optie e heeft aangevinkt (zie pagina 4).

U heeft aangegeven dat de gemeente het afgelopen jaar (sinds RES 1.0) bezig is geweest met de selectie van initiatieven voor projectontwikkeling voor zonne-energie en windenergie.

12. Op welke wijze waren inwoners hierbij betrokken bij de selectie van initiatieven? (Meerdere antwoorden mogelijk)
 - a. Niet, we hadden hier geen inwonerparticipatie voor gepland --> [vraag 13 t/m 18 overslaan](#)
 - b. Niet, maar dat was oorspronkelijk wel de bedoeling --> [vraag 13 t/m 18 overslaan](#)
 - c. Informeren (bijv. middels flyers, kranten, mailing)
 - d. Inspreken bij de gemeenteraad
 - e. Inspreken overig (inwoner kan reageren op plannen bijv. via enquête)
 - f. Consulteren/ raadplegen (inwoner kan actief meedenken, dialoog, bijv. via workshops, klankbordgroep)
 - g. Meebeslissen (inwoner heeft een stem, bijv. via inwonerpanel)
 - h. Coproduceren / samenwerken (inwoner is onderdeel van het projectteam)
 - i. De inwoner was wel betrokken, maar onbekend op welke manier.
 - j. Anders, namelijk...
 - k. Dit is niet bekend bij ons als gemeente --> [vraag 13 t/m 18 overslaan](#)

[Vraag 13 t/m 18 overslaan als het antwoord op vraag 12 a, b of k is.](#)

13. Wie organiseerde de inwonerparticipatie bij deze visie- en beleidsontwikkeling? (Meerdere antwoorden mogelijk)
 - a. Rijksoverheid
 - b. RES-regio
 - c. Provincie
 - d. Een ander regionaal samenwerkingsverband (bijv. samen met andere gemeenten)
 - e. Gemeente
 - f. Projectontwikkelaar
 - g. Energiecoöperatie
 - h. Dorps/wijkplatform (onafhankelijk van de gemeente)
 - i. Anders, namelijk...
14. Waar is veel discussie over geweest tijdens de inwonerparticipatie? (Meerdere antwoorden mogelijk)
 - a. Uitzicht
 - b. Geluidsoverlast
 - c. Lichtoverlast (bijv. reflectie, slagschaduw)
 - d. Gezondheid
 - e. Waardedaling woning
 - f. Locatie van het project
 - g. Profiteren van (buitenlandse) ontwikkelaars
 - h. Financiële compensatie
 - i. Financiële participatie

- j. Beschikbaarheid (landbouw)grond voor andere bestemmingen
- k. Veiligheid
- l. Effecten op de natuur/biodiversiteit
- m. Historie: bijv. onrecht vanuit het verleden
- n. Capaciteit van het elektriciteitsnetwerk (ontoereikend)
- o. De noodzaak van duurzame energie (bijv. doel is al behaald)
- p. Eerlijkheid van het (RES)proces
- q. Voorkeur voor een andere technologie
- r. Anders, namelijk...
- s. Dit is niet bekend bij ons als gemeente

15. Is de inbreng van inwoners gebruikt bij het komen tot een besluit/vaststelling?
- a. Er is nog geen besluit genomen
 - b. Nee --> ga door naar vraag 18
 - c. Ja, gedeeltelijk
 - d. Ja, geheel
 - e. Onduidelijk of de inbreng echt gebruikt is
 - f. Dit is niet bekend bij ons als gemeente

Indien er werd gekozen voor 15 a, e, of f, kunt u vraag 16, 17, en 18 overslaan.
Indien er werd gekozen voor 15 b, kunt u vraag 16 en 17 overslaan, en vraag 18 beantwoorden.

16. Op welk gebied heeft de inbreng van burgers geleid tot veranderingen?
(Meerdere antwoorden mogelijk)
- a. Locatie en afbakening zoekgebieden aangepast
 - b. Timing van het proces is aangepast
 - c. Techniek keuze (wind/zon) aangepast
 - d. Landschappelijk inpassing aangepast
 - e. Omvang is aangepast
 - f. Extra maatregelen om overlast te voorkomen
 - g. Extra eisen voor ruimtelijke kwaliteit (ruimte voor groen, etc.)
 - h. Extra eisen voor procesparticipatie bij projecten
 - i. Eisen voor financiële regelingen bij projecten
 - j. Anders, namelijk...
 - k. Dit is niet bekend bij ons als gemeente

17. De inbreng van inwoners is WEL meegenomen in het besluit, omdat:
(Meerdere antwoorden mogelijk)
- g. De inbreng van inwoners de plannen kwalitatief beter maakten
 - h. Het besluit zo beter aansloot bij de wensen en behoeften van inwoners
 - i. Er nog ruimte was om de wensen van inwoners mee te nemen
 - j. De belangen van inwoners te verenigen waren met andere belangen
 - k. De gemeenteraad dit besloten heeft
 - l. Anders, namelijk...

Onderstaande vraag is alleen relevant als 15 b is aangevinkt.

18. De inbreng van inwoners is NIET meegenomen in het besluit, omdat:
(Meerdere antwoorden mogelijk)
- h. Er geen wijzigingen nodig waren, iedereen zat op één lijn
 - i. Er geen ruimte meer was om de wensen van inwoners mee te nemen
 - j. Verschillende inwoners verschillende wensen hadden

- k. Er te weinig inwoners meegedacht hebben
- l. Andere belangen zwaarder gewogen hebben.
- m. De gemeenteraad anders heeft beslist
- n. Anders, namelijk...

Ga terug naar vraag 11 op pagina 4 om te checken welke vragen u nog moet beantwoorden.

f.g.h. Projectontwikkeling

Projectontwikkeling Windprojecten

Onderstaande vragen zijn voor u relevant als u bij vraag 11 optie f heeft aangevinkt (zie pagina 4).

U heeft aangegeven dat er in uw gemeente, ontwikkeling van windenergieprojecten plaatsvond afgelopen jaar (sinds RES 1.0).

Dit deel van de vragenlijst gaat over welke projecten er lopen binnen deze gemeente en de toegepaste inwonerparticipatie. Bij de ontwikkeling van windparken bestaan er verschillende besluiten waarbij inwoners kunnen worden betrokken. Wij vragen eerst welke projecten en besluiten plaats hebben gevonden. Daarna volgen vragen over of en hoe inwoners hierbij zijn betrokken.

Met een project bedoelen we de ontwikkelfase, nadat een locatie is aangewezen en/of een initiatief is uitgekozen vanuit bijvoorbeeld een tender. In deze fase spelen de volgende besluiten:

- Wijziging bestemmingsplan
- Vergunningverlening
- Vaststellen ontwerp
- Financiële participatie, o.a. lokaal eigendom.

12. Om hoeveel locaties/windprojecten gaat het? Locaties/projecten (aantal invullen)

13. Wat is de naam / zijn de namen van het/de windproject(en)? [open vraag] [\[Bij meer dan 3 projecten, kies er drie uit\]](#)

1.
2.
3.

14. Waarom heeft u deze 3 gekozen? (open vraag)

.....

Per windproject/locatie de volgende vragen aanbieden:

De volgende vragen gaan over de kenmerken van windpark X (de naam die u heeft ingevuld bij 13.X).

15. Om hoeveel windturbines ging het bij dit project? (open vraag)

Aantal windturbines: [\[aantal invullen\]](#)

16. Wat is de afstand van de windturbine(s) tot bebouwde kom?

- a. < 0,5 km
- b. 0,5 – 1 km
- c. 1 – 3 km
- d. > 3 km
- e. (nog) onbekend

17. In dit traject zijn we afgelopen jaar (sinds RES 1.0) bezig geweest met de volgende besluiten: (Meerdere antwoorden mogelijk)

- a. Wijziging bestemmingsplan
- b. Vergunningverlening
- c. Vaststellen ontwerp
- d. Financiële participatie, o.a. lokaal eigendom
- e. Geen van deze

18. Bij welke besluiten hebben inwonerparticipatie activiteiten plaatsgevonden?

- a. Wijziging bestemmingsplan
- b. Vergunningverlening
- c. Vaststellen ontwerp
- d. Financiële betrokkenheid, o.a. lokaal eigendom
- e. Geen van deze --> U kunt vraag 19 t/m 23 overslaan.

Indien u 18 e heeft aangevinkt (er heeft geen inwonerparticipatie plaatsgevonden) dan kunt u vraag 19 t/m 23 overslaan.

19. Wie organiseerde de inwonerparticipatie bij de projectontwikkeling? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- a. Rijksoverheid
- b. RES-regio
- c. Provincie
- d. Een ander regionaal samenwerkingsverband (bijv. samen met andere gemeenten)
- e. Gemeente
- f. Projectontwikkelaar
- g. Energiecoöperatie
- h. Dorps/wijkplatform (onafhankelijk van de gemeente)
- i. Anders, namelijk...

20. Op welke wijze waren inwoners hierbij betrokken? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- a. Informeren (bijv. middels flyers, kranten, mailing)
- b. Inspreken bij de gemeenteraad
- c. Inspreken overig (inwoner kan reageren op plannen bijv. via enquête)
- d. Consulteren/ raadplegen (inwoner kan actief meedenken, dialoog, bijv. via workshops, klankbordgroep)
- e. Meebeslissen (inwoner heeft een stem, bijv. via inwonerpanel)
- f. Coproduceren / samenwerken (inwoner is onderdeel van het projectteam)
- g. De inwoner was wel betrokken, maar weet niet welke van voorgaande antwoordopties.
- h. Anders, namelijk...
- i. Dit is niet bekend bij ons als gemeente --> [vraag 21 t/m 25 overslaan](#)

21. Waar is veel discussie over geweest tijdens de inwonerparticipatie? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- a. Uitzicht
- b. Geluidsoverlast
- c. Lichtoverlast (bijv. reflectie, slagschaduw)

- d. Gezondheid
 - e. Waardedaling woning
 - f. Locatie van het project
 - g. Profiteren van (buitenlandse) ontwikkelaars
 - h. Financiële compensatie
 - i. Financiële participatie
 - j. Beschikbaarheid (landbouw)grond voor andere bestemmingen
 - k. Veiligheid
 - l. Effecten op de natuur/biodiversiteit
 - m. Historie: bijv. onrecht vanuit het verleden
 - n. Capaciteit van het elektriciteitsnetwerk (ontoereikend)
 - o. De noodzaak van duurzame energie (bijv. doel is al behaald)
 - p. Eerlijkheid van het (RES)proces
 - q. Voorkeur voor een andere technologie
 - r. Anders, namelijk...
 - s. Dit is niet bekend bij ons als gemeente
22. Is de inbreng van inwoners gebruikt bij het komen tot een besluit?
- a. Er is nog geen besluit genomen
 - b. Nee --> ga door naar vraag 25
 - c. Ja, gedeeltelijk
 - d. Ja, geheel
 - e. Onduidelijk of de inbreng echt gebruikt is
 - f. Dit is niet bekend bij ons als gemeente

Indien er werd gekozen voor 22 a, e, of f, kunt u vraag 23, 24, en 25 overslaan.
Indien er werd gekozen voor 22 b, kunt u vraag 23 en 24 overslaan, en vraag 25 beantwoorden.

23. Op welk gebied heeft de inbreng van inwoners geleid tot veranderingen?
(Meerdere antwoorden mogelijk)
- a. Locatie en afbakening zoekgebieden aangepast
 - b. Timing van het proces is aangepast
 - c. Techniek keuze (wind/zon) aangepast
 - d. Landschappelijk inpassing aangepast
 - e. Omvang is aangepast
 - f. Extra maatregelen om overlast te voorkomen
 - g. Extra eisen voor ruimtelijke kwaliteit (ruimte voor groen, etc.)
 - h. Extra eisen voor procesparticipatie bij projecten
 - i. Eisen voor financiële regelingen bij projecten
 - j. Anders, namelijk...
 - k. Dit is niet bekend bij ons als gemeente
24. De inbreng van inwoners is WEL meegenomen in het besluit, omdat: (Meerdere antwoorden mogelijk)
- a. De inbreng van inwoners de plannen kwalitatief beter maakten
 - b. Het besluit zo beter aansloot bij de wensen en behoeften van inwoners
 - c. Er nog ruimte was om de wensen van inwoners mee te nemen
 - d. De belangen van inwoners te verenigen waren met andere belangen
 - e. De gemeenteraad dit besloten heeft
 - f. Anders, namelijk...

Onderstaande vraag is alleen relevant als 22 b is aangevinkt.

25. De inbreng van inwoners is NIET meegenomen in het besluit, omdat:
(Meerdere antwoorden mogelijk)

- a. Er geen wijzigingen nodig waren, iedereen zat op één lijn
- b. Er geen ruimte meer was om de wensen van inwoners mee te nemen
- c. Verschillende inwoners verschillende wensen hadden
- d. Er te weinig inwoners meegedacht hebben
- e. Andere belangen zwaarder gewogen hebben
- f. De gemeenteraad anders heeft beslist
- g. Anders, namelijk...

Ga terug naar vraag 11 op pagina 4 om te checken welke vragen u nog moet beantwoorden.

Projectontwikkeling Zonneprojecten

Onderstaande vragen zijn voor u relevant als u bij vraag 11 optie g heeft aangevinkt (zie pagina 4).

U heeft aangegeven dat de gemeente het afgelopen jaar bezig is geweest met projectontwikkeling van zonneparken (sinds RES 1.0).

Dit deel van de vragenlijst gaat over welke zonneprojecten er lopen binnen deze gemeente en de toegepaste inwonerparticipatie. Bij de ontwikkeling van zonneparken bestaan er verschillende besluiten waarbij inwoners kunnen worden betrokken.

Wij vragen eerst welke projecten en besluiten plaats hebben gevonden. Daarna volgen vragen over of en hoe inwoners hierbij zijn betrokken.

Met een project bedoelen we de ontwikkelfase, nadat een locatie is aangewezen en/of een initiatief is uitgekozen vanuit bijvoorbeeld een tender. In deze fase spelen de volgende besluiten:

- Wijziging bestemmingsplan
- Vergunningverlening
- Vaststellen ontwerp
- Financiële participatie, o.a. lokaal eigendom

12. Om hoeveel locaties/zonneprojecten gaat het? Locaties/projecten (aantal invullen)

13. Wat is de naam / zijn de namen van het/de project(en)? [open vraag] [\[Bij meer dan 3 projecten, kies er drie uit\]](#)

1.
2.
3.

14. Waarom heeft u deze drie gekozen?

.....

Per zonnepark project/locatie de volgende vragen aanbieden:

De volgende vragen gaan over de kenmerken van zonnepark X (de naam die u heeft ingevuld bij 13.X).

15. Wat was de omvang van het zonnepark? (open vraag)

Omvang zonnepark: ... ha

16. Wat was de afstand van het zonnepark tot de bebouwde kom?

- a. < 0,5 km
- b. 0,5 – 1 km
- c. 1 – 3 km
- d. > 3 km
- e. (nog) onbekend

17. In dit traject zijn we afgelopen jaar bezig geweest met de volgende besluiten:
(Meerdere antwoorden mogelijk)

- a. Wijziging bestemmingsplan
- b. Vergunningverlening
- c. Vaststellen ontwerp
- d. Financiële betrokkenheid, o.a. lokaal eigendom
- e. Geen van deze.

18. Bij welke besluiten hebben inwonerparticipatie activiteiten plaatsgevonden?
[\[alleen genoemde besluiten weergeven\]](#)

- a. Wijziging bestemmingsplan
- b. Vergunningverlening
- c. Vaststellen ontwerp
- d. Financiële betrokkenheid, o.a. lokaal eigendom
- e. Geen van deze --> U kunt vraag 19 t/m 25 overslaan.

Indien u 18 e heeft aangevinkt (er heeft geen inwonerparticipatie plaatsgevonden)
dan kunt u vraag 19 t/m 25 overslaan.

19. Wie organiseerde de inwonerparticipatie bij de projectontwikkeling? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- a. Rijksoverheid
- b. RES-regio
- c. Provincie
- d. Een ander regionaal samenwerkingsverband (bijv. samen met andere gemeenten)
- e. Gemeente
- f. Projectontwikkelaar
- g. Energiecoöperatie
- h. Dorps/wijkplatform (onafhankelijk van de gemeente)
- i. Anders, namelijk...

20. Op welke wijze waren inwoners betrokken? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- a. Informeren (bijv. middels flyers, kranten, mailing)
- b. Inspreken bij de gemeenteraad
- c. Inspreken overig (inwoner kan reageren op plannen bijv. via enquête)
- d. Consulteren/ raadplegen (inwoner kan actief meedenken, dialoog, bijv. via workshops, klankbordgroep)
- e. Meebeslissen (inwoner heeft een stem, bijv. via inwonerpanel)
- f. Coproduceren / samenwerken (inwoner is onderdeel van het projectteam)
- g. De inwoner was wel betrokken, maar onbekend op welke manier.
- h. Anders, namelijk...
- i. Dit is niet bekend bij ons als gemeente --> [vraag 21 t/m 25 overslaan](#)

21. Waar is veel discussie over geweest tijdens de inwonerparticipatie? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- a. Uitzicht
- b. Geluidsoverlast
- c. Lichtoverlast (bijv. reflectie, slagschaduw)
- d. Gezondheid

- e. Waardedaling woning
 - f. Locatie van het project
 - g. Profiteren van (buitenlandse) ontwikkelaars
 - h. Financiële compensatie
 - i. Financiële participatie
 - j. Beschikbaarheid (landbouw)grond voor andere bestemmingen
 - k. Veiligheid
 - l. Effecten op de natuur/biodiversiteit
 - m. Historie: bijv. onrecht vanuit het verleden
 - n. Capaciteit van het elektriciteitsnetwerk (ontoereikend)
 - o. De noodzaak van duurzame energie (bijv. doel is al behaald)
 - p. Eerlijkheid van het (RES)proces
 - q. Voorkeur voor een andere technologie
 - r. Anders, namelijk...
 - s. Dit is net bekend bij ons als gemeente
22. Is de inbreng van inwoners gebruikt bij het komen tot een besluit?
- a. Er is nog geen besluit genomen
 - b. Nee --> ga door naar vraag 25
 - c. Ja, gedeeltelijk
 - d. Ja, geheel
 - e. Onduidelijk of de inbreng echt gebruikt is
 - f. Dit is niet bekend bij ons als gemeente

Indien er werd gekozen voor 22 a, e, of f, kunt u vraag 23, 24, en 25 overslaan.
Indien er werd gekozen voor 22 b, kunt u vraag 23 en 24 overslaan, en vraag 25 beantwoorden.

23. Op welk gebied heeft de inbreng van burgers geleid tot veranderingen?
(Meerdere antwoorden mogelijk)
- a. Locatie en afbakening zoekgebieden aangepast
 - b. Timing van het proces is aangepast
 - c. Techniek keuze (wind/zon) aangepast
 - d. Landschappelijk inpassing aangepast
 - e. Omvang is aangepast
 - f. Extra eisen voor ruimtelijke kwaliteit (ruimte voor groen, etc.)
 - g. Extra eisen voor procesparticipatie bij projecten
 - h. Eisen voor financiële regelingen bij projecten
 - i. Anders, namelijk...
 - j. Dit is niet bekend bij ons als gemeente
24. De inbreng van inwoners is WEL meegenomen in het besluit, omdat: (Meerdere antwoorden mogelijk)
- a. De inbreng van inwoners de plannen kwalitatief beter maakten
 - b. Het besluit zo beter aansloot bij de wensen en behoeften van inwoners
 - c. Er nog ruimte was om de wensen van inwoners mee te nemen
 - d. De belangen van inwoners te verenigen waren met andere belangen
 - e. De gemeenteraad dit besloten heeft
 - f. Anders, namelijk...

Onderstaande vraag is alleen relevant als 22 b is aangevinkt.

25. De inbreng van inwoners is NIET meegenomen in het besluit, omdat:
(Meerdere antwoorden mogelijk)
- a. Er geen wijzigingen nodig waren, iedereen zat op één lijn
 - b. Er geen ruimte meer was om de wensen van inwoners mee te nemen
 - c. Verschillende inwoners verschillende wensen hadden
 - d. Er te weinig inwoners meegedacht hebben
 - e. Andere belangen zwaarder gewogen hebben
 - f. De gemeenteraad anders heeft beslist
 - g. Anders, namelijk...

Ga terug naar vraag 11 op pagina 4 om te checken welke vragen u nog moet beantwoorden.

Projectontwikkeling Infrastructuur Elektriciteitstransport

Onderstaande vragen zijn voor u relevant als u bij vraag 11 optie h heeft aangevinkt (zie pagina 4).

U heeft aangegeven dat de gemeente het afgelopen jaar bezig is geweest met de ontwikkeling van infrastructuur voor het elektriciteitstransport (sinds RES 1.0).

Dit deel van de vragenlijst gaat over welke projecten er lopen binnen deze gemeente en de toegepaste inwonerparticipatie. Bij de ontwikkeling van windparken bestaan er verschillende besluiten waarbij inwoners kunnen worden betrokken. Wij vragen eerst welke projecten en besluiten plaats hebben gevonden. Daarna volgen vragen over of en hoe inwoners hierbij zijn betrokken.

Met een project bedoelen we de ontwikkelfase, nadat een locatie is aangewezen en/of een initiatief is uitgekozen vanuit bijvoorbeeld een tender. In deze fase spelen de volgende besluiten:

- Wijziging bestemmingsplan
- Vergunningverlening
- Vaststellen ontwerp
- Financiële participatie, o.a. lokaal eigendom

12. Om hoeveel infrastructuurprojecten gaat het? Locaties/projecten [aantal invoeren]

13. Wat is de naam / zijn de namen van het/de project(en)? [open vraag] [\[Bij meer dan 3 projecten, kies er drie uit\]](#)

1.
2.
3.

14. Waarom heeft u deze 3 gekozen? (open vraag)

.....

Per infrastructuureel project/locatie de volgende vragen aanbieden:

De volgende vragen gaan over de kenmerken van infrastructuureel project X (de naam die u heeft ingevuld bij 13.X).

15. Om wat voor een infrastructuur voor het elektriciteitstransport ging het? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- a. EHS-HS station (van 220-380 naar 110-150 kV)
- b. HS-MS station (van 110-150 naar 3-23 kV)
- c. HS-TS station (van 110-150 naar 25-66 kV)
- d. TS-MS station (van 25-66 naar 3-23 kV)
- e. MS-MS station (3-23kV)
- f. MS-LS station (van 10-23 naar 0.4 kV)
- g. Bovengrondse elektriciteitskabels
- h. Ondergrondse elektriciteitskabels
- i. Onbekend

16. Wat is de oppervlakte van de energietransport-infrastructuur (bovengrondse kabels en tussenstations)?

Hectare:

17. Wat is de afstand van de infrastructuur tot de bebouwde kom:

- a. < 0,5 km
- b. 0,5 – 1 km
- c. 1 – 3 km
- d. > 3 km
- e. (nog) onbekend

18. In dit project zijn we afgelopen jaar bezig geweest met de volgende besluiten: (Meerdere antwoorden mogelijk)

- a. Wijziging bestemmingsplan
- b. Vergunningverlening
- c. Vaststellen ontwerp
- d. Geen van deze

19. Bij welke besluiten hebben inwonerparticipatie activiteiten plaatsgevonden? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- a. Wijziging bestemmingsplan
- b. Vergunningverlening
- c. Vaststellen ontwerp
- d. Geen van deze -->U kunt vraag 20 t/m 26 overslaan.

Indien u 19 d heeft aangevinkt (er heeft geen inwonerparticipatie plaatsgevonden) dan kunt u vraag 20 t/m 25 overslaan.

20. Wie organiseerde de inwonerparticipatie bij de projectontwikkeling? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- a. Rijksoverheid
- b. RES-regio
- c. Provincie
- d. Een ander regionaal samenwerkingsverband (bijv. samen met andere gemeenten)
- e. Gemeente
- f. Projectontwikkelaar
- g. Energiecoöperatie
- h. Dorps/wijkplatform (onafhankelijk van de gemeente)
- i. Anders, namelijk...

21. Op welke wijze waren inwoners betrokken? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- a. Informeren (bijv. middels flyers, kranten, mailing)
- b. Inspreken bij de gemeenteraad
- c. Inspreken overig (inwoner kan reageren op plannen bijv. via enquête)
- d. Consulteren/ raadplegen (inwoner kan actief meedenken, dialoog, bijv. via workshops, klankbordgroep)
- e. Meebeslissen (inwoner heeft een stem, bijv. via inwonerpanel)
- f. Coproduceren / samenwerken (inwoner is onderdeel van het projectteam)
- g. De inwoner was wel betrokken, maar onbekend op welke manier.
- h. Anders, namelijk...

i. Dit is niet bekend bij ons als gemeente --> vraag 22 t/m 26 overslaan

20. Waar is veel discussie over geweest tijdens de inwonerparticipatie?

(Meerdere antwoorden mogelijk)

- a. Uitzicht
- b. Geluidsoverlast
- c. Lichtoverlast (bijv. reflectie, slagschaduw)
- d. Gezondheid
- e. Waardedaling woning
- f. Locatie van het project
- g. Profiteren van (buitenlandse) ontwikkelaars
- h. Financiële compensatie
- i. Financiële participatie
- j. Beschikbaarheid (landbouw)grond voor andere bestemmingen
- k. Veiligheid
- l. Effecten op de natuur/biodiversiteit
- m. Historie: bijv. onrecht vanuit het verleden
- n. Capaciteit van het elektriciteitsnetwerk (ontoereikend)
- o. De noodzaak van duurzame energie (bijv. doel is al behaald)
- p. Eerlijkheid van het (RES)proces
- q. Voorkeur voor een andere technologie
- r. Anders, namelijk...
- s. Dit is niet bekend bij ons als gemeente

22. Is de inbreng van inwoners gebruikt bij het komen tot een besluit?

- t. Er is nog geen besluit genomen
- u. Nee --> ga door naar vraag 26
- v. Ja, gedeeltelijk
- w. Ja, geheel
- x. Onduidelijk of de inbreng echt gebruikt is
- y. Dit is niet bekend bij ons als gemeente

Indien er werd gekozen voor 23 a, e, of f, kunt u vraag 24, 25, en 26 overslaan.
Indien er werd gekozen voor 23 b, kunt u vraag 24 en 25 overslaan, en vraag 26 beantwoorden.

23. Op welk gebied heeft de inbreng van burgers geleid tot veranderingen?

(Meerdere antwoorden mogelijk)

- z. Locatie en afbakening zoekgebieden aangepast
- aa. Timing van het proces is aangepast
- bb. Techniek keuze (wind/zon) aangepast
- cc. Landschappelijk inpassing aangepast
- dd. Omvang is aangepast
- ee. Extra maatregelen om overlast te voorkomen
- ff. Extra eisen voor ruimtelijke kwaliteit (ruimte voor groen, etc.)
- gg. Extra eisen voor procesparticipatie bij projecten
- hh. Eisen voor financiële regelingen bij projecten
- ii. Anders, namelijk...
- jj. Dit is niet bekend bij ons als gemeente

24. De inbreng van inwoners is WEL meegenomen in het besluit, omdat: (Meerdere antwoorden mogelijk)

- a. De inbreng van inwoners de plannen kwalitatief beter maakten
- b. Het besluit zo beter aansloot bij de wensen en behoeften van inwoners
- c. Er nog ruimte was om de wensen van inwoners mee te nemen
- d. De belangen van inwoners te verenigen waren met andere belangen
- e. De gemeenteraad dit besloten heeft
- f. Anders, namelijk...

Onderstaande vraag is alleen relevant als 22 b is aangevinkt.

25. De inbreng van inwoners is NIET meegenomen in het besluit, omdat:

(Meerdere antwoorden mogelijk)

- a. Er geen wijzigingen nodig waren, iedereen zat op één lijn
- b. Er geen ruimte meer was om de wensen van inwoners mee te nemen
- c. Verschillende inwoners verschillende wensen hadden
- d. Er te weinig inwoners meegedacht hebben
- e. Andere belangen zwaarder gewogen hebben.
- f. De gemeenteraad anders heeft beslist
- g. Anders, namelijk...

Afsluiting

Dit waren alle vragen.

Als u nog iets wilt nakijken kunt u nu nog terugbladeren.

U kunt hier een pdf met de door u gegeven antwoorden downloaden:

[Download PDF](#)

Nadat u hier op 'antwoorden versturen' klikt kunt u niet meer terugbladeren. De antwoorden zijn dan verstuurd. Ook kunt u hierna geen pdf meer downloaden, dit deel van de vragenlijst is dan afgesloten.

Bedankt, uw antwoorden zijn opgeslagen.

U kunt de vragenlijst afsluiten.

Hartelijk bedankt voor uw deelname!